

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Informovanost o canisterapii v Jindřichově Hradci

bakalářská práce

Autor práce: Zuzana Řimnáčová
Studijní program: Rehabilitace
Studijní obor: Rehabilitačně - psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory
Vedoucí práce: Mgr. Lenka Maňhová

Datum odevzdání práce: 3. 5. 2013

Abstrakt

Klíčová slova: Canisterapie - Informovanost - Jindřichův Hradec - Pedagogové - Pracovníci v sociálních službách - Sociální pracovníci - Zooterapie

Bakalářská práce byla sepsána za účelem zjištění informovanosti o problematice canisterapie v Jindřichově Hradci. Canisterapie je založena na interakcích mezi člověkem a psem, proto se v teoretické části autorka zabývá krátce i historií tohoto vztahu. Dále již přechází k historii zooterapie a vymezení pojmů užívaných při zooterapii. Následující kapitoly objasňují praktikování zooterapie, čili jaká zvířata se při této metodě používají, jaké metody jsou uplatňovány a dále jakých forem je možno při praktikování zooterapie využívat. Neméně důležitou kapitolou je pak kapitola, která se zabývá organizacemi, které zooterapii zastřešují. Následuje kapitola, kde autorka vymezuje zooterapii i v legislativě a shrnuje důležité zákony, které se k práci se zvířaty vztahují. Další část bakalářské práce je vymezena pro canisterapii. Je zde vysvětlen vznik pojmu, přiblížena historie canisterapie a její vývoj na území České republiky. Autorka se zde zaměřuje také na podmínky praktikování canisterapie v České republice a to jak podmínky ze strany psa, tak i terapeuta, zařízení a klienta.

V úvodu praktické části bakalářské práce autorka popisuje cíl práce, věnuje se popisu metod a technik výzkumu. Pro realizaci výzkumu bakalářské práce je zvolen kvantitativní výzkum a technika dotazování. Ve výsledcích je použita popisná statistika a výsledky dotazníkového šetření jsou pro přehlednost doplněny o grafy.

Cílem výzkumu bylo zjistit, jak jsou informováni o canisterapii pedagogové středních škol v Jindřichově Hradci a pracovníci (sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách) ze zařízení sociálních služeb taktéž v Jindřichově Hradci. Pro potřeby výzkumu byly stanoveny dvě hypotézy.

Hypotéza 1: *Informovanost o canisterapii je u pracovníků v zařízeních sociálních služeb vyšší než u pedagogů středních škol v Jindřichově Hradci.*

Hypotéza 2: *Respondenti, kteří vlastní psa, jsou více informováni o canisterapii než ti, kteří ho nevlastní.*

Pro potvrzení či jejich vyvrácení byly hypotézy otestovány statistickým testem významnosti (T-test) a výsledkem byly dosažené hladiny významnosti. Pro potřebu výpočtu T-testu byly stanoveny nulové hypotézy.

$H_{0(1)}$: *Informovanost o canisterapii je u pracovníků v zařízeních sociálních služeb stejná jako u pedagogů středních škol v Jindřichově Hradci.*

$H_{0(2)}$: *Informovanost o canisterapii je u respondentů, kteří vlastní psa, stejná jako u těch, kteří psa nevlastní.*

U otázek souvisejících s hypotézami byly stanoveny body a každému respondentovi tak připadlo průměrné skóre. Toto průměrné skóre mohlo T-test potvrdit, či vyvrátit.

Celkem se výzkumu zúčastnilo 100 respondentů. Dotazníkového šetření se účastnilo 60 pedagogů středních škol a 40 pracovníků ze zařízení sociálních služeb.

Výsledky výzkumu ukázaly, že 88 % respondentů se s touto podpůrnou metodou, i když jen na teoretické úrovni, již v životě setkalo. Respondenti tudíž dokázali správně odpovědět na otázku, co canisterapie je, přičemž tuto otázku autorka hodnotí jako klíčovou. Dotazník obsahoval další otázky vztahující se k problematice canisterapie a jak výsledky ukázaly, respondenti jsou informováni o podpůrné metodě dostatečně. Jak ukázal statistický výpočet, potvrdily se obě hypotézy. Tedy pracovníci ze zařízení sociálních služeb jsou informováni o canisterapii více, než pedagogové středních škol a respondenti, kteří vlastní psa nebo si jej plánují pořídit, jsou taktéž informováni více než ti, kteří psa nevlastní. Nutno ale podotknout, že rozdíly mezi těmito skupinami testovaných respondentů nejsou tak markantní a dotazovaní byli schopni na otázky z dotazníku odpovědět správně.

Autorka by práci doporučovala pro zařízení sociálních služeb, kde canisterapie neprobíhá, aby měla možnost se o této terapii informovat a případně rozšířit o canisterapii své služby. Dále pro zařízení, kde canisterapii neprobíhá na profesionální úrovni, vykonává ji neotestovaný canisterapeutický tým či nemají s organizací, která canisterapii poskytuje smlouvu. Bakalářská práce by mohla sloužit i jako podklad ke vzdělávání laické veřejnosti v oblasti canisterapie.

Abstract

Keywords: Awareness - Canistherapy - Jindřichův Hradec - School teachers - Social workers - Workers of social services facilities - Zootherapy

The bachelor thesis was written in order to survey the level of canistherapy awareness in Jindřichův Hradec. Canistherapy is based on interactions between a human and a dog.

That is the reason why the author briefly touched the relationship history as well. Then she continues with the history of zootherapy and specifies terms used in the field of zootherapy. Next chapters clarify the zootherapy practising, i.e. what animals are used for this method, what techniques are applied and what ways is possible to exploit while practising the zootherapy. The chapter analyzing the organizations covering the zootherapy is important as well. In following chapter the author tracks the zootherapy in legislation wraps up important laws related to the work with animals. Next part of the bachelor thesis is dedicated to the canistherapy. It explains the term evolution, introduces the history of canistherapy and its development in the Czech Republic. She focuses here on the conditions of canistherapy both from the dog's side as well as from the therapist, the facility and the client's point of view.

The author opens practical part of the bachelor thesis with its goal, describes methods and techniques of research. To realize the bachelor thesis research the author has chosen quantitative research and questioning. The outcome is elaborated in form of descriptive statistics and results of questionnaire inquiry is amended with diagrams for clarity.

The research goal was to realize the extent of the canistherapy awareness amongst secondary schoolteachers in Jindřichův Hradec and employees (social workers and social services workers) of social services facilities and institutions in Jindřichův Hradec. Two hypothesis were established for the survey purposes.

Hypothesis 1: *Level of the canistherapy awareness is higher in case social services facilities workers to compare with secondary schoolteachers in Jindřichův Hradec.*

Hypothesis 2: *Respondents with a dog in their possession are better informed than those without.*

To prove or disprove them, the hypothesis were tested by statistical significance test (T-test) and the result was composed of outcoming levels of significance. For the purposes of T-test zero hypothesis were established.

$H_0 (1)$: *Level of the canistherapy awareness is the same in case of social services facilities workers as well as in case of secondary schoolteachers in Jindřichův Hradec.*

$H_0 (2)$: *Level of the canistherapy awareness is the same in case of respondents with own dog as well as those without.*

To each of thesis related question were prescribed points and each respondent has reached average score. This average score could prove or disprove T-test.

Total amount of the questionnaire inquiry respondents was 100. 60 of them were secondary schoolteachers and 40 social services facilities workers.

Results of the survey revealed that majority of respondents already had met the auxiliary method, though just at theoretical level, in their life. That is the reason for right answers of respondents to the key question, according the author, what the canistherapy was. Questionnaire included more the canistherapy related questions and as the results revealed, respondents are informed on the auxiliary method. Statistic calculation proved hypothesis, i.e. the social services facilities workers are better informed on the canistherapy than secondary schoolteachers and the respondents owning their own dog, or planning to have, are better informed as well than those without dog. It is necessary to point out that the difference between those groups of respondents is not substantial and majority of respondents provided right answers to the questionnaire questions.

The author would recommend the social services facilities where the therapy is not applied to have possibility to get the information on the therapy and to assess possibility to include the canistherapy into their services offer. That is applicable for the facilities where the canistherapy is not practised at the professional level. The bachelor thesis would be used as a foundation for non-professional public education in the area of canistherapy.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 3.5.2013

.....

(Zuzana Řimnáčová)

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí mé práce Mgr. Lence Maňhové za vedení, rady, ochotu a vstřícnost při vzniku bakalářské práce. Dále patří můj velký dík Mgr. Jaroslavě Bickové, PhD., za odborné konzultace, rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování práce. Poděkování patří i mé rodině a přátelům, bez jejichž podpory bych se neobešla a samozřejmě všem respondentům za čas věnovaný vyplnění dotazníků.

OBSAH

ÚVOD.....	12
1 SOUČASNÝ STAV DANÉ PROBLEMATIKY	13
1.1 Historie vztahu člověka a psa	13
1.2 Zooterapie - historie a základní pojmy	14
1.3 Rozdělení zooterapie dle využívaných zvířat	16
<i>1.3.1 Canisterapie.....</i>	<i>16</i>
<i>1.3.2 Hiporehabilitace</i>	<i>16</i>
<i>1.3.3 Felinoterapie.....</i>	<i>17</i>
<i>1.3.4 Ostatní druhy zvířat v zooterapii</i>	<i>17</i>
1.4 Rozdělení zooterapie dle metody	18
<i>1.4.1 Animal Assisted Activities (AAA).....</i>	<i>18</i>
<i>1.4.2 Animal Assisted Therapy (AAT).....</i>	<i>18</i>
<i>1.4.3 Animal Assisted Education (AAE)</i>	<i>19</i>
<i>1.4.4 Animal Assisted Crisis Response (AACR)</i>	<i>20</i>
1.5 Formy zooterapie	20
1.6 Organizace zastřešující zooterapii	22
<i>1.6.1 Mezinárodní organizace</i>	<i>22</i>
<i>1.6.2 Organizace v České republice</i>	<i>24</i>
1.7 Legislativa.....	26
1.8 Canisterapie.....	28
<i>1.8.1 Pojem canisterapie</i>	<i>28</i>
<i>1.8.2 Vývoj canisterapie na území ČR</i>	<i>29</i>
<i>1.8.3 Podmínky pro praktikování canisterapie v ČR.....</i>	<i>31</i>
<i>1.8.3.1 Podmínky pro praktikování canisterapie ze strany terapeuta</i>	<i>31</i>
<i>1.8.3.2 Podmínky pro praktikování canisterapie ze strany psa</i>	<i>32</i>

1.8.3.3 Podmínky pro praktikování canisterapie ze strany klienta.....	33
1.8.3.4 Podmínky pro praktikování canisterapie ze strany zařízení.....	33
2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	34
2.1 Cíl práce.....	34
2.2 Hypotézy	34
2.3 Operacionalizace pojmů.....	34
3 METODIKA.....	36
3.1 Techniky a metody výzkumu	36
3.2 Charakteristika výzkumného souboru	37
3.3 Realizace výzkumu	38
4 VÝSLEDKY	40
4.1 Vyhodnocení dotazníků určených pro pedagogy středních škol v Jindřichově Hradci - část společná všem respondentům	40
4.3 Vyhodnocení dotazníků určených pro pedagogy středních škol v Jindřichově Hradci - část určena pedagogům neznalým pojem canisterapie	53
4.3 Vyhodnocení dotazníků určených pro pedagogy středních škol v Jindřichově Hradci - část určena pedagogům neznalým pojem canisterapie	53
4.4 Vyhodnocení dotazníků pro odborný personál zařízení sociálních služeb....	60
4.5 Vyhodnocení hypotéz.....	71
5 DISKUZE	75
6 ZÁVĚR	83
7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	85
8 PŘÍLOHY.....	92

ÚVOD

„Pes má krásu bez ješitnosti, sílu bez krutosti a lidské ctnosti bez lidských nectností.“

Lord Byron

Vztah člověka a psa má od pradávna veliký význam, ať už byl pes pouze kořistí nebo později pomáhal vůdci své nové smečky dohnat a zabít kořist. V určitých dobách by člověk bez psa nepřežil. I v dnešním civilizovaném světě najdeme spoustu lidí, kteří říkají: „Co by to bylo za život bez psa.“. Pes patří k našim životům, je to náš přítel, společník a neúnavný pomocník. Časem se ukázalo, že je pes schopen pomáhat pouze svou přítomností. Pokud má na člověka takový vliv, myšlenka pomáhání při jeho léčbě už je na dosah. Stačilo léčbu za pomoci psa jen správně formulovat - canisterapie.

Povědomí o canisterapii se v dnešní době se vzrůstající oblibou psa zvyšuje velmi rychle a to hlavně u lidí, kteří někdy přišli do styku se sociálními službami.

Tuto práci jsem si vybrala proto, že z města Jindřichův Hradec pocházím a za celou dobu, co jsem zde studovala a bydlela, se nikdo ani náznakem o léčbě za pomoci psa nezmněl. Sama jsem se v posledních letech mého středoškolského studia o canisterapii začala zajímat, zatím pouze jen na teoretické úrovni. Po nástupu na vysokou školu jsem se stala tzv. dobrovolníkem bez psa a canisterapii se aktivně věnuji již třetím rokem, ať už jako zmíněný dobrovolník bez psa nebo jako canisterapeutický tým v přípravě. Práce společně se psem, mě velmi oslovila. Dle mého názoru by měl mít každý možnost se s touto metodou osobně setkat, nebo by měl mít aspoň možnost vidět radost, kterou pes může poskytnout.

V teoretické části mé bakalářské práce jsou vymezeny pojmy z oblasti zooterapie a následně i canisterapie a výzkumná část se zaměřuje na informovanost o canisterapii u pedagogů středních škol a u pracovníků ze zařízení sociálních služeb v Jindřichově Hradci. Obě tyto cílové skupiny by dle mého názoru měly být informovány o různých metodách terapie či výuky.

1 SOUČASNÝ STAV DANÉ PROBLEMATIKY

1.1 Historie vztahu člověka a psa

Naši předci žili jako malé lovecko-sběratelské společnosti. Žili jako lovci, stávali se kořistmi. Museli zabíjet pro jídlo a tím se i chránit. Až po čase člověk pochopil, že pro něj spojenectví s určitými druhy zvěře, kterou loví, bude užitečné. Poté s nimi mohl vytvořit úzké spojenectví (24). Bohužel o počátcích vztahu člověka a psa toho stále víme jen velmi málo, přestože je naprosto jasné, že byl pes společníkem člověka už v dávné historii. Pes se spojil s člověkem a zdomácněl navždy. Předpokládá se, že předek psa začal s člověkem žít již v letech 15 000 př. n. l. Nejspíše se jednalo o ochočeného vlka, zdržoval se v blízkosti lidských obydlí, kde nacházel dostatek potravy (25). Motivace psa je tedy naprosto zřejmá. Spojenectví s člověkem pro něj mělo jisté výhody v obstarávání potravy. Získání potravy pro sebe a své potomky bylo najednou mnohem jednodušší. Motivace pravěkého člověka mohla být jakákoliv. Je ale jisté, že pes se velmi brzy stal životně důležitým spojencem člověka (16).

Jak již bylo napsáno, v otázce původu psa je mnoho nejasností. Nálezy vykopávek psovitých šelem a jejich následná zoologická analýza dokazují, že nejvíce se psovi, kterého známe dnes, podobá vlk a šakal. Zvířata psovi i jen částečně podobná, jako například lišky a hyeny, nemají s předky našeho psa domácího nic společného. Dokonce se se psem nemohou ani křížit (19). Taylor o původu psa v úvodu své knihy říká: „Ačkoliv přesný původ zdomácnělého psa zůstává neobjasněným [...] lze dnes vidět, že domestikací bylo vytvořeno neuvěřitelné množství plemen.“ (41).

Domestikace psa začala podle nejnovějších nálezů zkamenělin před 10 000 až 35 000 lety. Zkameněliny byly nalezeny před touto dobou na Středním východě (40). Kresby a malby na stěnách hrobek v Thébách zobrazující různá využití psa (nejen chrty štvoucí gazely, ovčácké psy hlídající stáda ale i malé psíky, kteří byli zjevně chováni pro radost a potěšení) jsou staré 5-6 tisíc let (16). Nález 12 000 let starého paleolitického hrobu na území severní Izraele je jasným důkazem vztahu člověka a psa.

Byly zde nalezeny jejich ostatky. Pes a člověk byli pohřbeni společně v jednom hrobě (16). Pes člověku pomáhal nejen při lovu a shánění dobytka, ale tahal náklady, stal se hospodářským zvířetem, hlídačem, ochráncem, spojencem i společníkem (25).

Na své trvalé místo rodinného mazlíčka v rodině si psi v této době ještě musejí pár století počkat. Nicméně již za dob Napoleona Bonaparte začali psi pomáhat lidem. Začali pomáhat jako předchůdci dnešních záchranářských psů a vyhledávali na bitevním poli raněné vojáky (16).

1.2 Zooterapie - historie a základní pojmy

Historicky první záznam o používání zvířat v léčebných zařízeních je od 8. do 9. století v Belgii (18). Používali se zde jako doplňková terapie zdravotně postižených (22). V Geelu byl založen program pro handicapované osoby s využitím zvířat - „*terapie naturele*“ (38). V 19. století mniši z kláštera v Yorku doporučovali modlitbu a zvíře všem nemocným na těle i na duchu (22). Po první světové válce se v evropských zemích používali psi při rehabilitaci válečných raněných. Během druhé světové války tato rehabilitace inspirovala USA k rehabilitaci válečných letců za pomoci psů. USA se od této doby staly dominantní zemí ve výzkumu používání terapie za pomoci zvířat i v jejím praktickém používání. (16). V roce 1969 Boris M. Levinson zaznamenal terapeutický úspěch v oboru psychoterapie za pomoci zvířat. Psa ustanovil „koterapeutem“ (22). (*1. práce publikována ve vědeckých časopisech - The dog as a co-therapist, 1962*) (38). V roce 1982 stanovil psychiatr Levinson metodologické zásady a vytvořil novou vědní disciplínu - „*pet-facilitated therapy*“ = terapie podporována zvířaty (22).

Důležitým mezníkem bylo založení mezinárodní asociace IAHAIO (International Association of Human-Animal Interaction Organisations), která se zabývá výzkumem i praktickými aplikacemi aktivit se zvířaty (22). Postupem času vznikaly další organizace, které zastřešují problematiku terapií za pomoci zvířat. V práci jim je věnována samostatná kapitola (1.6). Pořádají se také odborné konference a semináře,

kteře usilují o co největší zkvalitnění zooterapie a též usilují o vznik nových hodnotných materiálů.

Od 80. let stoupá profesionalita terapeutů a také metodologická ucelenost (16). Dělení zooterapie na terapii za pomoci zvířat (AAT - Animal Assisted Therapy) a Aktivity za pomoci zvířat (AAA - Animal Assisted Activities) je přijato celosvětově (22). Tato dělení jsou v práci popsána v samostatné kapitole (1.4).

Termín zooterapie či zoorehabilitace není v každé literatuře jednotný. Můžeme se setkat s mnohým označením jako například animoterapie, animal terapie či ve starší literatuře pet-terapie, od které již ale bylo upuštěno (15). Termín „léčení prostřednictvím domácích miláčků“ často také používá anglosaská literatura. Dle Nerandžiče může být miláčkem v podstatě jakékoliv zvíře a také jakkoliv velké. On sám používá termín animoterapie, který je s pojmem zooterapie v podstatě shodný (25). Obecně se dá zooterapie popsat jako pozitivní, až léčebné působení zvířete na zdraví člověka (15). Zdraví je myšleno přesně dle definice WHO. Tedy jako stav psychické, fyzické a sociální pohody (16). Zvíře je vždy v roli koterapeuta, tedy jeho role je být prostředníkem. Hlavním článkem je vždy terapeut, který určuje, jakým způsobem bude zvíře na člověka působit (15). Jak píše Odendaal, zvířata se dají využít jak ke zlepšení fyzické i psychické kondice, zlepšují tedy v mnoha směrech psychosomatický vývoj. Zoorehabilitace tudíž nachází uplatnění ve všech věkových kategoriích (27). Podle J. Casse (27) je terapie za pomoci zvířat uvedení těchto zvířat do blízkosti osoby či skupiny. Zde probíhá následná interakce. Terapeutické účinky tohoto vztahu spočívají ve vyvolání psychosociálních a emocionálních reakcí. Tyto reakce mají následně léčebný účinek. Casse terapii nazývá pet-facilitated therapy.

1.3 Rozdělení zooterapie dle využívaných zvířat

1.3.1 Canisterapie

Tento název označuje využití psa v rámci zooterapie (15). Výraz je složen ze dvou slov *canis* = latinsky pes a *terapie* = řecky léčba) (38). Dle Kalinové (15) je canisterapie jednou z metod rehabilitace, při které se využívá interakcí mezi člověkem a psem. Pes podporuje zdraví lidí všech věkových kategorií. Zdraví je nutné vnímat z bio-psycho-sociálního hlediska. Canisterapie si obecně klade za cíle klienta rozvíjet a stimulovat, motivovat, aktivizovat, uvolňovat a zklidňovat (35). Canisterapie je v práci zpracována jako samostatná kapitola (1.8), ve které bude uvedeno více podrobností o terapii za pomoci psa.

1.3.2 Hiporehabilitace

Hiporehabilitace je zastřešujícím pojmem pro využití koně v rámci zooterapie (53).

Skládá se z:

Hipoterapie - metoda využívající pohybu koně a jeho přenosu na člověka (53).

Léčebně pedagogicko-psychologické ježdění

Parajezdectví - název pro sportovní aktivity, které jsou spojeny s jízdou postižených osob na koni (5).

1.3.3 Felinoterapie

Název vychází ze slova *feline* = kočkovitý. Jedná se o terapii v přítomnosti kočky (15). U dětí kočka například pomáhá zmírnit adaptační stres a pomáhá rozvíjet hudební či estetické cítění. Kontakt s kočkou dává dětem pocit bezpečí (25).

1.3.4 Ostatní druhy zvířat v zooterapii

Nejznámějšími jsou:

- Lamaterapie - využití lamy
- Delfinoterapie - využití delfinů
- Ornitoterapie - využití ptactva
- Insektoterapie - využití hmyzu

Využití dalších druhů zvířat nemá přesné označení. Používají se

- drobná domácí zvířata jako například křečci, fretky, morčata, akvarijní rybičky, plazy atp.
- hospodářská zvířata (někdy užíváno pojmu *farmlingtherapie*), využívají se kozy, ovce, prasata atp.
- exotická zvířata v zoo (15)

Nerandžič vyzdvihuje použití fretek, koz, lam a zoologických zahrad (25).

1.4 Rozdělení zooterapie dle metody

1.4.1 Animal Assisted Activities (AAA)

Animal assisted activities, neboli volně přeloženo aktivity za pomoci zvířat (dále jen AAA), mají na klienta velký motivační, výchovný či například odpočinkový vliv. Zvyšují klientovu kvalitu života (16). Průběh návštěvy u klienta je spontánní a dlouhý, jak je třeba. Při AAA nejsou vypracovány žádné konkrétní cíle jak je tomu například u AAT (38). U AAA se i méně zapojuje personál (16). Při těchto aktivitách je možnost zapojení dobrovolníků. Nejčastěji je při nich používáno hlazení zvířat, hry a péče o zvířata, dále také procvičování paměti a rozvíjení komunikace klienta (15). AAA je jednoduše přirozený kontakt mezi klientem a terapeutickým zvířetem. Při AAA jde hlavně o aktivizaci klienta (15).

Galajdová (16) rozděluje AAA na pasivní a interaktivní. Při pasivních AAA klient pouze zvířata pozoruje nebo jim naslouchá, nestará se o ně a není s nimi v přímém kontaktu. Pokud klienti v zařízení sledují rybičky v akváriu či pacienti v ordinaci u lékaře sledují poletování a švitoření ptáčků, přináší jim to uklidnění a také potěšení. Tato zvířata přinášejí pozitivní efekt jen svou přítomností. Oproti tomu, jak již název napovídá, interaktivní AAA vyžaduje nějakou interakci, přímý kontakt klienta se zvířetem. Terapeut buď se zvířetem dochází do zařízení, nebo zvíře může být trvale umístěné v zařízení (16).

1.4.2 Animal Assisted Therapy (AAT)

Toto slovní spojení označuje terapii za pomoci zvířat (dále jen AAT). Tento kontakt klienta se zvířetem je zacílen na zlepšení klientova psychického nebo fyzického stavu (15). Při AAT je zvíře přímou součástí terapeutického procesu (16). Terapii musí

vést profesionální terapeut nebo proškolený laický terapeut společně s profesionálem, který má klienta na starost. V každém případě musí být zooterapeut obeznámen s klientovým zdravotním stavem, s cíli jeho léčby a podle toho i plánovat cíle AAT (15). Cíle AAT je přímo nutné definovat. Dle Svobodové, pokud nejsou definovány cíle, nelze mluvit o AAT. Každé setkání a práce s klientem by měla být zaznamenána a přidávat se ke klientově dokumentaci (38).

Zvíře je tedy přímo užíváno jako součást léčebného procesu, jeho využití v terapeutickém procesu je cílená intervence (27). Při AAT se nejčastěji můžeme setkat s hlazením psa, s různými hrami pro rozvoj jemné i hrubé motoriky a polohováním. Při polohování je klient v těsném kontaktu se zvířetem. Například když klient leží vedle psa, může ho objímat, hladit. Pes klienta svou tělesnou teplotou, která je cca o 2°C větší než tělesná teplota člověka, prohřívá. Klient může probíráním se psí srstí uvolňovat spasmus v prstech (15).

1.4.3 Animal Assisted Education (AAE)

AAE je zkratka pro vzdělávání za pomoci zvířat. Při AAE je u klienta cílem zvýšení jeho motivace k učení (15). Většinou se AAE používá ve školách speciálních a praktických, ale své využití samozřejmě najde i v tradičních školách (37). Podstatou AAE na školách je využití zvířete jako terapeutického prostředku, společníka a pomocníka při procesu vývoje a vzdělávání dětí (49). Při těchto činnostech by měl zooterapeut spolupracovat s pedagogickým personálem, případně i s rodiči dítěte (15). Při AAE se informace předávají pomocí zvířat a pro klienty (většinou děti) je to velmi zábavná forma učení (15). Mnoho dětí se znevýhodněním velice těžko navazuje přátelství nebo vůbec nedokážou navazovat mezilidské vztahy, díky tomu trpí pocity méněcennosti a nemají dostatečně vyvinutou sebeúctu. Zvíře v takových situacích velmi dobře navozuje pocity uvolnění a probouzí v dětech empatii (49). Zvíře může také fungovat velmi dobře jako inspirace, děti mohou podle zvířete tvořit, malovat. Rozvíjejí tak svou představivost a fantazii (17).

1.4.4 Animal Assisted Crisis Response (AACR)

Krizová intervence za pomoci zvířat (dále jen AACR) se nejčastěji orientuje na klienty či jejich rodinné příslušníky, kteří jsou stíženi katastrofou nebo jsou oběťmi násilných činů. Ve velké míře působí na zlepšení psychického nebo fyzického stavu klienta. Klienty jsou v neposlední řadě také pracovníci ze záchranných týmů či dobrovolníci, kteří pomáhají při živelných katastrofách při odbourávání škod (15).

1.5 Formy zooterapie

Každá z forem zooterapie může probíhat buďto individuálně nebo ve skupinové formě. Většinou terapeut či zařízení určuje, jak bude zooterapie probíhat a to s ohledem na klienty a s ohledem na potřeby zvířat. Pro každou z forem zooterapie platí, že nemusí (ale samozřejmě mohou) probíhat izolovaně, ale mohou se prolínat, a to nejen mezi sebou (například spojit canisterapii s felinoterapií), ale velmi dobře funguje propojení zooterapie s jinými formami terapie (arteterapie, muzikoterapie, aromaterapie...) Samozřejmě při tomto spojení terapií by se měl zoterapeut věnovat co nejvíce svému zvířeti a spolupracovat s terapeuty dalšími (15).

a) Návštěvní program

Zooterapeutický tým pravidelně navštěvuje klienta buďto v zařízení či případně u klienta přímo v jeho domově (15). Tento program je pevně stanoven. Odehrává se ve stejnou dobu a na stejném místě (16). Tato forma zooterapie je nejrozšířenější (15) a také nejvhodnější v zařízeních, kde je náročná péče o klienty a tudíž nemožnost pečovat ještě o zvíře (16).

b) Jednorázové aktivity

Tyto aktivity mohou být určeny jednak pro širokou veřejnost nebo naopak pro úzký okruh klientů. Program jednorázových aktivit je velice proměnlivý a odvíjí se od potřeb klientů. Může se jednat o přednášky a osvětovou činnost ať již pro laickou či odbornou veřejnost, nebo se jedná o zábavnou formu a aktivity pro děti či zdravotně znevýhodněné klienty (15).

c) Pobytový program

Jedná se o krátkodobý nebo dlouhodobější pobyt klientů v prostředí, kde se provozuje zooterapie. Pobyt může být jednorázový nebo pravidelný (15). Jedná se většinou o tábory, rekondiční víkendové pobyty, či zooterapeutická dopoledne (3).

d) Rezidentní program

Zvíře je v daném zařízení umístěno natrvalo. Péči o něj zajišťují buď klienti, zařízení nebo personál (16). Zvíře může být majetkem zařízení, které s ním chce provozovat zooterapii, ale také jím být nemusí (15). Tento program většinou vyžaduje velkou přípravu tak, aby bylo vyhověno požadavkům jak na straně organizace zvíře přijímající, tak především na straně zvířete. Tím je myšleno hlavně to, aby zvíře nebylo v trvalém stresu, nebylo často obtěžováno při odpočinku a tak podobně. Pro tento program většinou nejsou vhodné psi, ať už kvůli překrmování nebo možnosti fixace na jednoho pána. Mnohem lepší volbou by mohli být drobní savci (králíci, morčata) nebo případně i kočky (16).

e) Ambulantní program

Klient za zvířetem sám dochází. Zvíře se využívá i na místech, která klient běžně navštěvuje (lékař, čekárna, psycholog atp.) V této formě se zvíře nejvíce využívá (kromě samotné terapie) k odbourávání stresu a jako motivace ke zlepšení spolupráce či komunikace s odborníkem (15).

1.6 Organizace zastřešující zooterapii

1.6.1 Mezinárodní organizace

- ***International Association of Human-Animal Interaction Organizations (IAHAIO)***

International Association of Human-Animal Interaction Organizations (dále jen IAHAIO) je mezinárodní organizací, která zastřešuje společnosti, jež se zabývají výzkumem vztahů mezi zvířaty a člověkem (47). Tato organizace také podporuje odpovědný vztah k malým zvířatům. Organizace byla založena v roce 1990 v USA (25). IAHAIO zaujímá vedoucí pozici na poli zlepšování vztahů mezi člověkem a zvířetem. Toho dosahuje prostřednictvím výzkumů, vzdělávání a spolupráce mezi členskými zeměmi. Aby byla nadále zlepšována interakce mezi zvířaty a lidmi stanovila si IAHAIO tři cíle. Prvním cílem je podporovat nový výzkum, vzdělávání a praxi (20). Dalším cílem je usnadňovat výměnu nejnovějších poznatků (47), sdílení nápadů a informací. A v neposlední řadě je dalším cílem vzdělávání v oblasti politiky a rozhodování na národní i mezinárodní úrovni (20).

IAHAIO pořádá vždy jednou za tři roky mezinárodní konference pro své členy a vědce (16). Všichni zde prezentují výsledky svých počinů (47). V roce 1998 byla dějištěm konference Praha (16). Poslední konference se udála v srpnu roku 2010 ve Stockholmu ve Švédsku (20).

- ***Pet Partners***

Dřívější název pro tuto mezinárodní organizaci je Delta Society. Pet Partners je nezisková organizace, která spojuje jedince, kteří sdílejí společnou vášně - lásku ke zvířatům a lidem (29). Pet Partners vzniklo v roce 1977 jako Delta Foundation. V roce 1981 byl změněn její název na Delta Society a v roce 2012 se organizace přejmenovala na Pet Partners, aby název jasněji sděloval poslání organizace (29).

Organizace Pet Partners se hlavně zaměřuje na terapii pomoci zvířat a má v tomto oboru dlouholeté zkušenosti (47). Pomocí terapie chtějí obohatit a pozitivně ovlivňovat každodenní životy lidí. Vzdělávají odborníky, aby mohli prosazovat pozitivní interakce mezi zvířaty a lidmi. Tyto interakce vedou ke zlepšení fyzické, psychické a emocionální pohody lidí. V roce 1990 byly vypracovány standardy pro léčebné a asistované aktivity se zvířaty (25).

Organizace se zasazuje o další školení a inspirování lidí k dobrovolnictví v oblasti zooterapie (29).

- ***European Society for Animal Assisted Therapy (ESAAT)***

Podnět pro vznik této organizace, která jako první v Evropě zastřešuje terapii za pomoci zvířat, bylo 1. mezinárodní sympozium rakouské organizace Tiere als Therapie (TAT). Toto sympozium se konalo v roce 2004 ve Vídni (9). Zakládajícími zeměmi byly Německo, Rakousko, Česká republika, Švýcarsko a Maďarsko (47).

ESAAT se zabývá výzkumem a propagací terapie za asistence zvířat. Jejich cílem je stanovit základní pravidla pro vzdělávání a odbornou přípravu v oblasti zooterapie v Evropské unii a pokud možno i v jiných zemích (14). „*Organizace navrhuje metodiku odborného vzdělávání osob, jež terapii provádějí, a také metodicky tuto přípravu koordinuje. Asociace je jedinou zastřešující organizací v Evropě tohoto druhu.*“ (54).

Dne 17. 9. 2011 se ve Vídni konalo generální shromáždění, na kterém se organizace usnesla na nové definici terapie za pomoci zvířat. Definice byla přijata především kvůli velké rozmanitosti pojmů v oblasti sociální práce se zvířaty. Díky terminologické nejednotnosti nemůže být terapie za pomoci zvířat uznána jako profesionální sociální práce. Terapie za pomoci zvířat je definována jako pedagogická, psychologická a sociální interakce dětí, mladistvých, dospělých a seniorů se zvířaty. Tyto osoby mohou mít psychologické, motorické, kognitivní či sociálně-emocionální omezení. Terapie je prováděna buďto v individuálním nebo skupinovém prostředí.

Definice uvádí tyto obecné cíle terapie za pomoci zvířat:

1. znovunavození a zachování tělesných, kognitivních a emocionálních funkcí
2. podpora schopností a dovedností člověka k provádění aktivit a činností
3. podpora zúčastněnosti klienta v příslušné životní situaci
4. zlepšování subjektivního pocitu blaha

V tuto chvíli je snaha o prosazení definice do praktikování zooterapie v České republice (48).

1.6.2 Organizace v České republice

Využívání zooterapie v České republice má jen krátké trvání. Teprve od roku 1990, čili po politických změnách, se mohlo léčebné využití zvířat začít rychleji rozvíjet (25). Díky spolupráci s ostatními zeměmi se práce v oblasti zooterapie mohla rozšiřovat a stala se odbornější. Nepochybně také díky literatuře a dalším kontaktům, které naše země po roce 1990 získala (23).

Počátky hiporehabilitace se v naší republice mohou datovat již od roku 1947, ale až v roce 1991 vznikla **Česká hiporehabilitační společnost** (ČHS) (52). ČHS prosadila léčbu pomocí koně jako jednu z forem fyzioterapie. Hiporehabilitace je díky této společnosti částečně hrazena z veřejného zdravotního pojištění (25).

První užití pojmu *canisterapie* se v České republice datuje kolem roku 1993. S tímto datem i pojmem je spojena Jiřina Lacinová a občanské sdružení **FILIA** (45). Sdružení FILIA mělo vytvořenou vlastní metodiku ve využití canisterapeutických psů (33). V roce 1995 byla vytvořena **Asociace zastánců odpovědného vztahu k malým zvířatům** (AOVZ) (47). AOVZ byla založena za účelem prohlubování vztahu mezi zvířetem a člověkem a pro zlepšení soužití lidí se zvířaty. Asociace se snaží informovat a vzdělávat veřejnost a podporovat v rodinách odpovědný přístup ke zvířatům (1). AOVZ je členem IAHAIO (47). V roce 1998 asociace zorganizovala ve spolupráci s IAHAIO mezinárodní konferenci v Praze. Bohužel nyní již organizace nemá žádné aktivity (45). V roce 1997 vznikla **Canisterapeutická společnost**, která se velice

zasadila o udělování terapeutických atestů psům. V této době u nás zaznamenala canisterapie rozšíření. Bohužel mezi lety 2000-2001 došlo k rozpadu společnosti. Od roku 1999 se odborní pracovníci na **Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích** věnují výzkumu působení zvířete na člověka (45).

V roce 2000 byla založena společnost **SVOPAP** (39). Název je odvozen z příjmení majitelek společnosti paní SVObodové a PAPežové (25). Společnost se zasazuje o vzdělávání lidí v oblasti chovatelství zvířat (39). V roce 2003 společnost FILIA uspořádala Mezinárodní seminář o zooterapiích a toto shromáždění dalo vzniknout **Canisterapeutické asociace** (CTA) (23). CTA snažila, aby se canisterapie stala uznanou léčebně podpůrnou rehabilitační metodou (45). Tato organizace se posléze v roce 2007 rozpadla.

Sdružení **PIAFA ve Vyškově** vzniklo ke konci roku 1994. Posláním sdružení je pomoc zdravotně postiženým či sociálně znevýhodněným osobám při zkvalitňování jejich života a začleňování do společnosti. Jako podpůrné doplňkové aktivity je ve sdružení v rámci sociálních služeb možno využít hiporehabilitaci a aktivity se psem - canisterapii (34).

Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, o. s. bylo založeno v roce 2001 a je jediným akreditovaným dobrovolnickým centrem. Také je jako jediné sdružení členem ESAAT (Evropské asociace pro výkon terapie za asistence zvířat) (54).

Felinoterapii se organizovaně věnuje v České republice **Nezávislý chovatelský klub** (NCHK) (51). NCHK oficiálně vznikl v roce 1998 a zabývá se hlavně chovem ušlechtilých koček (26). Při této společnosti vznikl v roce 2003 Odbor zooterapie, který sdružuje dobrovolníky, kteří se svými kočkami navštěvují klienty. Tyto aktivity realizuje hlavně p. Hypšová (51).

1.7 Legislativa

Dle Lacinové (44) zaslala organizace IAHAIO na mezinárodní konferenci v Ženevě všem národním vládám Směrnici k pomocným a terapeutickým činnostem prováděným za účasti zvířat. Organizace vyzývala vlády k legislativnímu umožnění léčebného využívání zvířat.

V této rezoluci šlo (mimo jiné) o vymezení pravidel při přítomnosti zvířat ve školách či umožnit zvířatům činným v zoorehabilitaci kontrolovaný přístup do nemocnic, pečovatelských domů atp. (16). Nicméně v České republice není využívání zvířat v zooterapii legislativně řešeno (44). I přes tuto mezeru v legislativě lze u nás v právním řádu najít jisté právní normy, které se okrajově zabývají využíváním zvířat. Jde především o tyto zákony:

1. *Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání* (novelizován zákonem č. 359/2012 Sb.), který upravuje chování lidí ke zvířatům a zajišťuje jejich welfare, tedy podmínky, které jim zajistí spokojený život (44).
2. *Zákon č. 258/ 2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů*, který upravuje vstup zvířat do prostor organizace, kde je zooterapie praktikována a upravuje nároky na hygienu v těchto prostorách (7).
Nicméně vstup zvířat do dané organizace je vždy dán provozním řádem této organizace (44). Chtěla bych tu podotknout, jelikož zooterapie není registrovanou sociální službou, může zařízení povolit vstup i neotestovaným terapeutickým týmům, ale za toto rozhodnutí si nese tudíž i zodpovědnost (28).
3. *Zákon č. 166/1999 Sb. o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů v platném znění*, který stanovuje požadavky veterinární péče na chov a zdraví zvířat a na živočišné produkty. Zákon dále upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob v oblasti veterinární péče (4).

- *Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách* (novelizován zákonem č. 401/2012 Sb.) můžeme zmínit díky možnosti praktikování canisterapie jako jednu z metod sociálních služeb od 1. 1. 2007 (44).
- *Zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů* (novelizován zákonem č. 420/2011 Sb.) upravuje podmínky praktikování zooterapie v rámci center a organizací, které koordinují dobrovolnickou činnost (11).

Pokud se při provádění zooterapie setkává více zvířat najednou, musí být pořadatel této aktivity registrován u Ústřední komise pro ochranu zvířat a musí mít schválený řád pro danou aktivitu (chov, zkoušky zvířat, veřejné vystoupení atd.). Toto zastřešuje Ministerstvo zemědělství (44).

V případě canisterapie byly zpracovány a odsouhlaseny 3 dokumenty. Etický kodex canisterapeutického týmu. Metodika aktivit se psem jako součást ucelené rehabilitace a Základní minima pro uchazeče o post canisasistenta/canisterapeuta (44). V rámci canisterapeutické asociace byly schváleny pouze jako doporučující materiál. Ministerstvo zdravotnictví ČR, které je canisterapii kompetenčně nadřazeno, začalo v roce 2007 vnímat canisterapie jako součást podpůrné rehabilitace. Zároveň bylo ministerstvo ochotné akceptovat činnost organizací sdružených v CTA (23). Při praktikování zooterapie na území určitého města či regionu je důležité znát místní vyhlášky, směrnice a nařízení a respektovat je (7).

1.8 Canisterapie

1.8.1 Pojem canisterapie

Jak již bylo uvedeno v kapitole 1.3.1, jedná se o terapii za pomoci psa.

Termín canisterapie poprvé použila Jiřina Lacinová v roce 1993 a zároveň se ve spolupráci s občanským sdružením Filia stala průkopníkem tohoto oboru v České republice (8). Výraz je složen ze dvou slov *canis* = latinsky pes a *terapie* = řecky léčba (38). Pokud by byl pojem složen ze dvou řeckých slov, termín by nejspíše byl „kynoterapie“. Tohoto pojmu nebylo užíváno z obav o nepochopení významu tohoto slova (8).

O psa se jeho pán musí přirozeně starat. Pes „nutí“ svého pána k procházkám a různým činnostem. Nejenže člověk takto pečuje o kondici psa, ale pes tím, možná nevědomky, zlepšuje pánovu fyzickou kondici i jeho psychickou pohodu. Zlepšuje mu tedy celkově jeho život (25). Dalo by se říci, že cílem canisterapie je zlepšování kvality života lidí. Galajdová i Ungerová uvádějí, že canisterapie je podpůrná metoda, která klade především důraz na řešení citových, sociálních a psychologických problémů (16, 49). Galajdová přesně píše: „[...] působení na fyzické zdraví člověka je u canisterapie druhotné a zahrnuje spíše složku motivace k rehabilitaci [...].“ (16). Nerandžič tvrdí, že principem canisterapie je probuzení samoléčitelských schopností člověka (25). Když všechny tyto poznatky shrneme, dá se říci, že canisterapie je léčebný kontakt psa a člověka (8).

Na webových stránkách canisterapeutického sdružení Hafík o. s. najdeme definici, která canisterapii označuje jako jednu z metod terapie, která podporuje psychosociální zdraví lidí všech věkových kategorií, při níž se využívá přítomnosti psa (54).

1.8.2 Vývoj canisterapie na území ČR

V předchozí kapitole bylo již psáno, že je u nás vznik canisterapie datován od roku 1993 a spojen se jménem Jiřiny Lacinové. Od této doby se začíná vytvářet ucelenější systém aktivit se psy a metodika využívání psů v terapii (45). Od roku 1995 vzniká Asociace zastánců odpovědného vztahu k malým zvířatům a myšlenka pozitivního působení mezi zvířaty a lidmi se začíná prohlubovat (47). Díky zkušenostem ze zahraničí mohla o dva roky později vzniknout Canisterapeutická společnost. Jak říká Horáčková (45) Canisterapeutická společnost v ČR první dala vzniknout systému udělování terapeutických atestů pro psy a zavedením návštěvního programu nastartovala mohutný vzestup canisterapeutické praxe. Vznikla regionální centra společnosti (45).

O rok později, 10. - 12. září 1998 (16), AOVZ ve spolupráci s mezinárodní organizací IAHAIO uspořádala v Praze konferenci pod názvem Proměnlivá role zvířat ve společnosti. Tato konference se stala vůbec nejúspěšnější v historii, neboť se jí zúčastnil rekordní počet delegátů ze 42 zemí světa (1). Bohužel během let 2000 a 2001 se odstěhovaly místopředsedkyně Canisterapeutické společnosti a ta se záhy rozpadla. Z původních center této společnosti ale začaly vznikat samostatné regionální organizace. Nicméně díky špatné komunikaci a minimu kontaktů spolupráce mezi nimi byla velmi malá. Díky tomu se každá organizace vyvíjela samostatně a tudíž nejednotně. Největší rozdíly se objevovaly v udílení certifikátů canisterapeutickým psům, požadavcích na přípravu canisterapeutického týmu (tento tým tvoří psovod a jeho pes) a při praktikování canisterapie samotné (21).

Rok 2003 bychom mohli nazvat pro rozvoj canisterapie u nás také velmi přínosným. Sdružení Filia v tomto roce uspořádalo v Brně Mezinárodní seminář o zooterapiích. Na této konferenci bylo rozhodnuto o vzniku Canisterapeutické asociace a nejednotné aktivity jednotlivých organizací dostaly šanci na sjednocení (23). Mezi zástupci členských organizací CTA došlo během roku 2007 k neshodám a asociace začala řešit existenční krizi. Počátkem roku 2008 byla asociace v likvidačním řízení

(21) a organizace se rozpadla (36). Tím je významně ohrožen nejen statut canisterapie, ale i její metodologie a odborné provádění (21).

V roce 2007 byla založena Unie canisasistentů (30). Unie usiluje o pochopení a ukotvení role canisasistentů jako osob s kompetencí pracovníků v sociálních službách se znalostí etologie psa a komunikace se psem a snaží se prosazovat postavení canisasistence v sociální oblasti. Dál se snaží ji odlišovat od jiných oborů kynologie. Cílem Unie je zastřešení služby canisasistence v rámci ucelené rehabilitace (50). Její aktivity se bohužel nikdy výrazněji neprojevíly.

Dále existují organizace i jednotlivci, jež velmi ovlivňují rozvoj canisterapie i její využívání v praxi (45).

Uvedu jen pár příkladů

4. *CANTES, o. s.* vznikla v roce 2002 pro praktikování canisterapie v pardubickém kraji. Jako zajímavost bych uvedla, že osoby vykonávající canisterapie jsou v Pradubicích od roku 2011 osvobozeni od poplatků ze psů (2).
5. *POMOCNÉ TLAPKY, o. p. s.* a jejich canisterapeutický program už čítá přes 70 canisterapeutických týmů po celé České republice (32). Pomocné tlapy realizují návštěvní programy, ale pokud si organizace, zařízení či někdo ze zaměstnanců zařízení přeje canisterapeutického psa sám, nabízí organizace výcvik a předání takového psa. V takovém případě mají Pomocné tlapy podmínky pro umístění takového psa (31).
6. *Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, o. s.* vzniklo počátkem roku 2001 v Třeboni. Sdružení se zabývá především výcvikem canisterapeutických týmů a praktikováním odborné canisterapie. Od roku 2008 je sdružení akreditovaným dobrovolnickým centrem v úseku dlouhodobé dobrovolnické služby. Sdružení spolupracuje s národním dobrovolnickým centrem Hestia, o. s. Dále je členem Evropské asociace pro výkon terapie za asistence zvířat ESAAT a zároveň akreditovanou organizací v oblasti přípravy dobrovolníků (54).

7. *ELVA-HELP, o. s.* vzniklo v roce 2002 a věnovalo se nejdříve výchově a výcviku asistenčních psů pro nevidomé osoby a canisterapii. Od roku 2003 připravuje sdružení i asistenční psy pro osoby i jinak než zrakově znevýhodněné. Elva help o. s. vyvinula naprosto speciální techniku canisterapie pro autisty. Více o této metodě na webových stránkách sdružení www.autismusapes.estranky.cz (13).

1.8.3 Podmínky pro praktikování canisterapie v ČR

Podmínky spojené se zákony zmíněnými v kapitole 1.7 jsou jistě na prvních příčkách v důležitosti dodržování. Existují ovšem další, pro canisterapii v praxi ještě více důležité, podmínky pro vykonávání této činnosti. To, že canisterapeut bude dodržovat etický kodex (ať již canisterapeutický, sociálního pracovníka nebo etický kodex dané organizace) je samozřejmostí. Ale nejdůležitější podmínkou pro praktikování odborné canisterapie je úspěšné složení zkoušky, která je danou organizací speciálně vytvořená pro canisterapeutické týmy. Zkoušky prověří nejen povahu a způsobilost psa, ale také připravenost psovoda (11). Velmi důležitá je tedy prvotní i průběžná teoretická i praktická příprava (9). Další podmínky můžeme rozdělit do zvláštních kapitol, jsou to podmínky pro jednotlivé účastníky canisterapeutického procesu.

1.8.3.1 Podmínky pro praktikování canisterapie ze strany terapeuta

Člověk, tedy terapeut, má v procesu canisterapie hlavní pozici. Je samozřejmé, že by měl disponovat vysokou inteligencí, empatií i sociálním cítěním (25). Dle mého

názoru absolvováním kurzu a úspěšným složením zkoušky vzdělávání a příprava canisterapeutického týmu rozhodně nekončí. Důkladná průběžná odborná příprava a edukace týmu je nutností (9). Terapeut po složení zkoušky uzavírá smlouvu se sdružením, ve kterém testy absolvoval a s kterým bude i nadále spolupracovat. Je samozřejmostí, že psodod za svého psa zodpovídá, proto některá sdružení uzavírají svým canisterapeutickým týmům pojištění za způsobenou škodu. Dále je psododovou povinností, aby měl pes platné očkování a aby pečoval o svůj i psův zevnějšek a psychickou i fyzickou pohodu. Nikdy by psa neměl vystavit situacím, které by mu byly nepříjemné či ho ohrožovaly (21). V dnešní době je také standardem, že se canisterapeutický tým, či jen sám terapeut, zúčastňují supervizí (11).

1.8.3.2 Podmínky pro praktikování canisterapie ze strany psa

Je jisté, že praktikování canisterapie je pro psa sice naplňující aktivitou, ovšem i pro něj je taková práce duševně vyčerpávající. Proto je velice důležité, aby byl pes úplně zdravý a ve výborném psychickém i fyzickém rozpoložení (11). Když bude pes něčím omezen, bude dělat svou práci jen zpola. A tato speciální terapie, která by se dala považovat za sociální službu, nemůže být vykonávána jen napůl.

K fyzickým predispozicím psa. Není vůbec důležité ani podstatné, jak je pes velký nebo těžký. Jaké je rasy či pohlaví (25). Samozřejmě toto zohledňujeme při výběru klientů a cílové populace. U canisterapeutického psa je především důležitá jeho povaha, charakter a také výchova a výcvik (25). Měl by být vstřícný, nekonfliktní, spolehlivý a kontakt milující (12). Pokud jde o fenu, neměla být březí či hárající se (7). Terapeutický pes nesmí být zatěžován v neúnosné míře. Každý pes je individuální bytostí a je na jeho majiteli, aby rozpoznal, kam může zajít a kdy už je psovi práce nepříjemná a unavující.

1.8.3.3 Podmínky pro praktikování canisterapie ze strany klienta

Klient se psem při canisterapii nesmí zůstat nikdy o samotě. Vždy je přítomen canisterapeut a odborník z daného zařízení. Žádný z účastníků canisterapie nesmí být ke kontaktu se psem nucen (10). Během setkávání klienta a psa musíme dbát také na předcházení vzniku nemocí, které jsou přenositelné ze zvířete na člověka, jde o tzv. zoonózy. Riziko nakažení při každoroční vakcinaci zvířete a při dodržování základních hygienických podmínek je ovšem v oblasti canisterapie minimální (7).

1.8.3.4 Podmínky pro praktikování canisterapie ze strany zařízení

Zařízení, které si přeje, aby u nich byla praktikována canisterapie, musí s daným zařízením uzavřít smlouvu. Tuto smlouvu může případně uzavřít individuálně s jednotlivým canisterapeutem (11). Je samozřejmě na volbě zařízení, jestli do svých prostor nechá vstoupit i neotestovaný canisterapeutický tým (28). Pověřená osoba ze zařízení by měla terapeutovi poskytnout dostatek informací o klientovi či cílové skupině. Měla by i informovat terapeuta o osobách, které mají ze psů strach nebo trpí alergií. Alergické osoby mohou být z programu vyřazeny a naopak osobám, které trpí kynofobií (chorobný strach ze psů), může být zajištěn individuální program zaměřený na odstraňování tohoto strachu (11).

2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíl práce

Cílem výzkumu bakalářské práce je zjistit, jaká je informovanost o problematice canisterapie v Jindřichově Hradci a to konkrétně u pedagogů středních škol a u pracovníků v zařízeních sociálních služeb.

2.2 Hypotézy

Hypotéza 1: Informovanost o canisterapii je u pracovníků v zařízeních sociálních služeb vyšší než u pedagogů středních škol v Jindřichově Hradci.

Hypotéza 2: Respondenti, kteří vlastní psa, jsou více informováni o canisterapii než ti, kteří ho nevládní.

2.3 Operacionalizace pojmů

Informovanost znamená být zpravený o něčem, znalost něčeho.

Canisterapie je zjednodušeně řečeno terapie za pomoci psa neboli metoda využívající léčebného kontaktu mezi člověkem a psem.

Pracovníky v zařízeních sociálních služeb jsou myšleni pracovníci v sociálních službách (§ 116) a sociální pracovníci (§ 109, § 110, § 111) podle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

Zařízení sociálních služeb je dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách zařízení poskytující sociální služby (§ 34, §35, §36)

Pedagogové středních škol v Jindřichově Hradci jsou vysokoškolsky vzdělaní lidé, kteří systematicky učí žáky na středních školách.

Jindřichův Hradec je okresní město v jihočeském kraji.

Respondenty jsou v druhé hypotéze myšleni již výše zmiňovaní pedagogové středních škol a pracovníci v zařízeních sociálních služeb.

3 METODIKA

3.1 Techniky a metody výzkumu

Pro výzkum v bakalářské práci byla použita kvantitativní metoda dotazování a jako technika byl zvolen dotazník, který je podle Dismana vždy přirozeně standardizovaný. Odpovědi bývají většinou vybírány z předem připravených možností, jedná se tedy o uzavřené otázky (6).

Výzkum byl realizován pomocí dvou různých dotazníků. První z nich byl určen pedagogům středních škol v Jindřichově Hradci. Dotazník tvořily tři části. První část dotazníku byla část společná všem pedagogům. Jednalo se o 3 otázky, z nichž 2 byly uzavřené a 1 polootevřená. Druhá část dotazníku byla určena respondentům, kteří termín canisterapie znali a obsahovala 17 otázek, z nichž 10 otázek bylo polootevřených, 5 bylo uzavřených a 2 otevřené. Třetí část dotazníku byla určena respondentům neznalým pojmu canisterapie. Tvořilo jej 13 otázek, z nichž 6 otázek tvořily otázky polouzavřené, 5 bylo uzavřených a 2 otevřené (příloha č. 1).

Druhý typ dotazníku byl zprostředkován pracovníkům v zařízeních sociálních služeb v Jindřichově Hradci. Dotazník se skládal ze tří částí. První část byla společná všem respondentům a sestávala se ze 4 otázek, z nichž 3 byly uzavřené a týkaly se anamnestických údajů a 1 polootevřená. Druhá část dotazníku byla tvořena otázkami pro respondenty znalé pojmu canisterapie. Byla tvořena 17 otázkami. 9 otázek bylo uzavřených, 6 polouzavřených a 2 otevřené. Třetí část pro respondenty, kteří pojem canisterapie neznali, byla tvořena 12 otázkami, z nichž 5 bylo uzavřených, 3 polootevřené a 2 otázky byly otevřené (příloha č. 2).

Úvodní část dotazníku tvořilo představení tazatele, účel dotazníku, jeho cíl a následně jednoduché instrukce pro vyplnění a závěrem poděkování. Následovaly otázky anamnestické, zaměřené na zjištění věku a pohlaví respondentů, případně otázky týkající se dosaženého vzdělání. Další otázky se týkaly znalosti pojmu canisterapie a následně otázky týkající se názorů respondentů na problematiku canisterapie.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkum informovanosti o canisterapii byl realizován u dvou výzkumných souborů. Respondenti byli vybráni účelovým výběrem, který je založen jen na názoru výzkumníka, který rozhoduje o tom, co má být pozorováno (6). Kritériem pro výběr respondentů byla jejich pracovní pozice. Tedy pozice sociálního pracovníka či pracovníka v sociálních službách a pedagoga střední školy.

Soubor č. 1 tvořili pedagogové vybraných středních škol v Jindřichově Hradci. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 60 pedagogů ze 4 středních škol v Jindřichově Hradci. Konkrétně se jednalo o Gymnázium Vítězslava Nováka, Střední zdravotnickou školu, Obchodní akademii a Střední odbornou školu. Z celkového počtu 60 respondentů byli 3 ve věku 21-30 let, 19 jich bylo ve věku 31-40 let, 24 ve věku 41-50 let a zbylých 14 respondentů bylo ve věku 51 let a více.

Tabulka 1

Věk respondentů	Celkem	Z toho ženy	Z toho muži
<i>21-30</i>	3	3	0
<i>31-40</i>	19	12	7
<i>41-50</i>	24	23	1
<i>51 a více</i>	14	6	8

Zdroj: Vlastní výzkum

Soubor č. 2 byl tvořen sociálními pracovníky a pracovníky v sociálních službách ze zařízení sociálních služeb v Jindřichově Hradci. Jmenovitě výzkum probíhal v Domově seniorů Jindřichův Hradec, v zařízení Sociální služby Česká, v Centru pobytových a ambulantních služeb Bobelovka, v Občanském sdružení Okna a v Občanském sdružení Proutek. Výzkumu se zúčastnilo 40 pracovníků z 5 zařízení

sociálních služeb v Jindřichově Hradci. Z toho bylo 7 respondentů ve věku 21-30 let, 18 respondentů ve věku 31-40 let, 8 respondentů z rozmezí 41-50 let a 7 respondentů ve věku 51 let a více.

Tabulka 2

Věk respondentů	Celkem	Z toho ženy	Z toho muži
<i>21-30</i>	7	7	0
<i>31-40</i>	18	18	0
<i>41-50</i>	8	8	0
<i>51 a více</i>	7	7	0

Zdroj: Vlastní výzkum

3.3 Realizace výzkumu

Pro pedagogy z gymnázia bylo určeno 20 dotazníků, vráceno bylo 16 dotazníků. Pro zdravotnickou školu bylo též určeno 20 dotazníků a zpět se vrátilo 19 dotazníků. Pro střední odbornou školu bylo určeno 16 dotazníků a vráceno bylo 13 dotazníků. Pro obchodní akademii bylo určeno 20 dotazníků, přičemž se vrátilo dotazníků 13. Celkem bylo tedy pedagogům rozdáno 76 dotazníků, vrátilo se 61 dotazníků, což činí přibližně 87 %. Z celkového počtu 61 dotazníků (100 %) byl 1 (2 %) dotazník vyplněn neúplně a byl proto z výzkumu vyřazen. Zbylých 60 dotazníků bylo validních (98 %).

Do Domova seniorů Jindřichův Hradec bylo doručeno 15 dotazníků a vrátilo se jich 14. Do Centra pobytových a ambulantních služeb Bobelovka bylo doručeno 10 dotazníků, vrátilo se všech 10 dotazníků. Pro Sociální služby Česká bylo určeno 10 dotazníků a vrátily se všechny. Pro Občanské sdružení Okna bylo určeno 5 dotazníků, vrátily se všechny dotazníky. Taktéž pro Občanské sdružení Proutek bylo určeno dotazníků 5, ze kterých se vrátily dotazníky 4. Od pracovníků z výše

jmenovaných zařízení bylo celkově vráceno 43 dotazníků (96 %) z původně rozdaných 45 (100 %). Z celkového počtu vrácených dotazníků (43) bylo 40 dotazníků validních (93 %) a 3 dotazníky byly vyplněny nedostačujícím způsobem (7 %).

Celkem bylo rozdáno 121 dotazníků a zpět se jich vrátilo 104. Celková návratnost činí necelých 86 %, což považuji za velký úspěch. Tak velkou návratnost přisuzuji hlavně tomu, že jsem dotazníky osobně předávala a zpětně i osobně vyzvedávala. Disman tvrdí, že 50 % návratnost je považována za velmi slušný úspěch. Dotazníky, které jsou osobně distribuovány a získávány zpět mohou být svou návratností srovnávány s rozhovorem (6).

Sběr dat probíhal během února a března roku 2013.

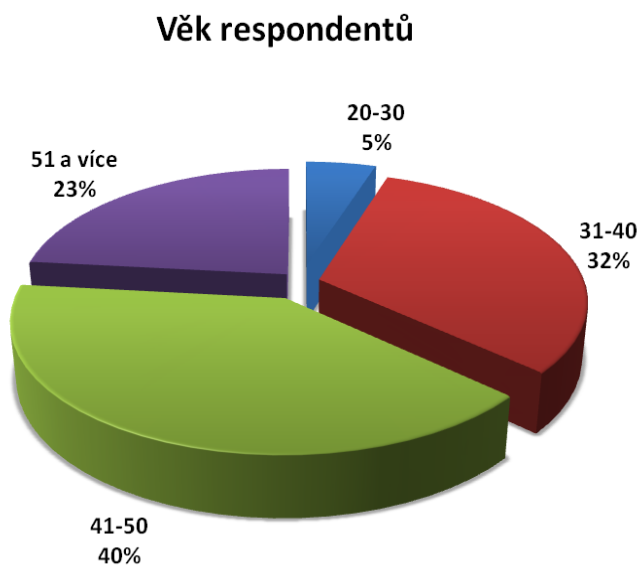
4 VÝSLEDKY

Výsledky dotazníkového šetření jsou zpracovány pomocí popisné statistiky. U některých otázek jsou výsledky doplněny o grafy a pro větší přehlednost jsou procenta zaokrouhlena na celá čísla.

Stanovené hypotézy byly zpracovány statistickým testem významnosti (T-test) a jejich vyhodnocení je uvedeno a popsáno v kapitole 4.5.

4.1 Vyhodnocení dotazníků určených pro pedagogy středních škol v Jindřichově Hradci - část společná všem respondentům

Graf 1 - Otázka č. 1

Zdroj: Vlastní výzkum

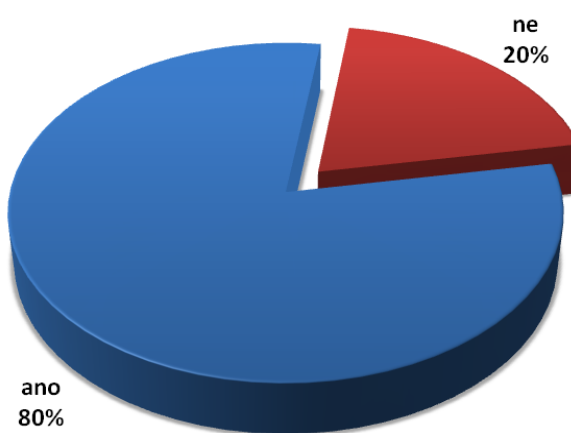
Na otázku týkající se věku uvedli 3 respondenti (5 %) věkové rozpětí 20-30 let. Možnost 31-40 let vybralo 19 lidí (32 %), 41-50 let vybralo 24 respondentů (40 %). 51 let a více bylo 14 dotazovaným (23 %).

Otázka č. 2 - Rozdělení respondentů dle pohlaví

Z celkového počtu dotazovaných pedagogů 60 (100 %) bylo 16 mužů (27 %) a 44 žen (73 %).

Graf 2 - otázka č. 3

Rozdělení respondentů dle znalosti pojmu canisterapie

Zdroj: Vlastní výzkum

Respondenti z řad pedagogických pracovníků znali termín canisterapie ve 48 případech (80 %). Zbýlých 12 respondentů (20 %) pojem neznalo.

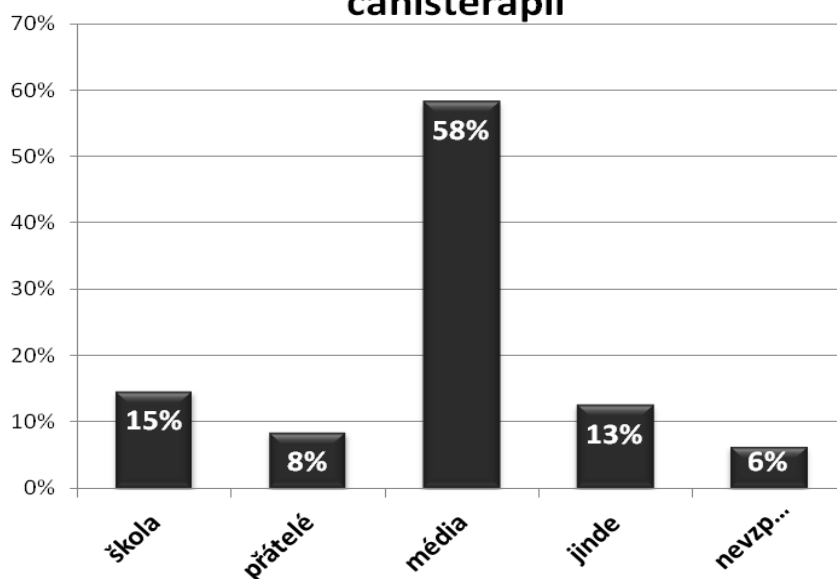
4.2 Vyhodnocení dotazníků určených pro pedagogy středních škol v Jindřichově Hradci - část určena pedagogům znalým pojem canisterapie

Dotazovaní, kteří u otázky č. 3 „Setkal/a jste se někdy s pojmem canisterapie?“, zvolili odpověď ano (48) , měli pojem canisterapie definovat.

96 % dotazovaných uvedlo, že canisterapie je terapie či léčba za pomoci psa (46). 1 respondent (2 %) uvedl, že canisterapie je interakce mezi člověkem a psem za účelem léčivých účinků tohoto kontaktu. A odpověď, že canisterapie je léčebný kontakt mezi člověkem a psem se objevila také 1 (2 %).

Graf 3 - Otázka č. 4

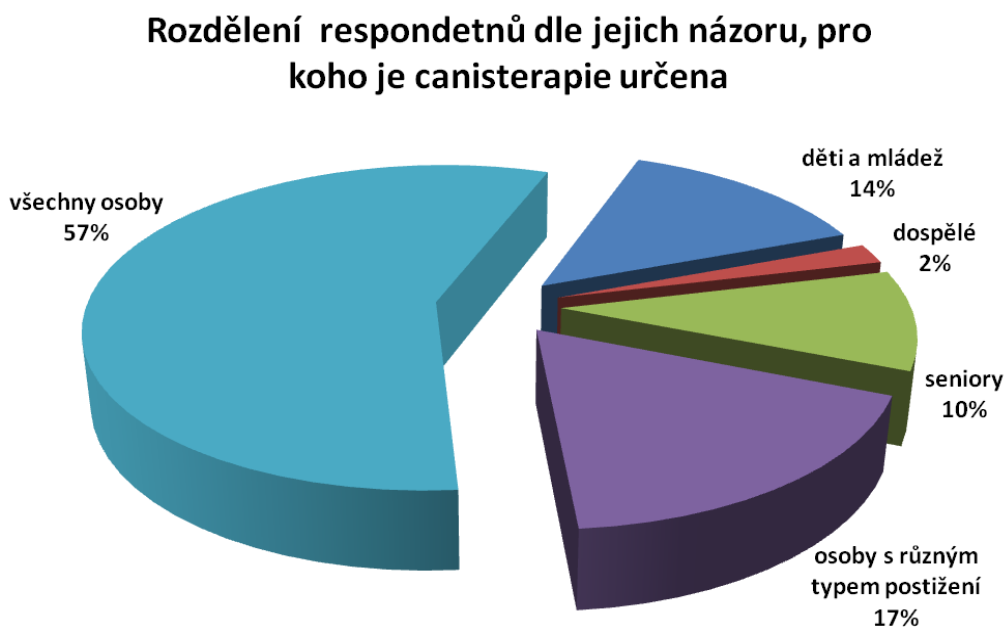
Rozdělení respondentů podle první informace o canisterapii

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku „O canisterapii jste poprvé slyšel/a:“, odpovědělo 7 respondentů, že poprvé o canisterapii slyšeli ve škole/od kolegů, 4 respondenti znají pojem od přátel. 28 respondentů (58 %) uvedlo, že pojem znají z médií, 6 respondentů (13 %) zvolilo možnost jinde, (5 zná termín z vysoké školy a 1 respondent byl přímo účastníkem při canisterapeutii). 3 respondenti (6 %) si nevzpomínají, kde termín poprvé slyšeli.

Graf 4 - Otázka č. 5

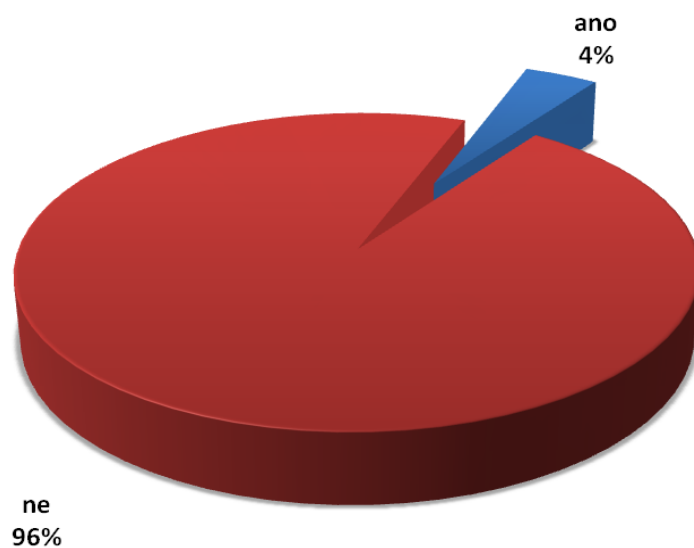

Zdroj: Vlastní výzkum

29 dotazovaných (57 %) si myslí, že canisterapie je vhodná pro všechny osoby. Odpověď, že canisterapie je vhodná pro osoby s různým typem postižení, zvolilo 9 respondentů (17 %). 7 respondentů (14 %) si myslí, že je canisterapie vhodná pro děti a mládež, 5 dotazovaných (10 %) volilo odpověď, že canisterapie je vhodná pro seniory a 1 respondent (2 %) zvolil možnost pro dospělé.

Graf 5 - Otázka č. 6

Rozdělení respondentů podle jejich osobní zkušenosti s canisterapií

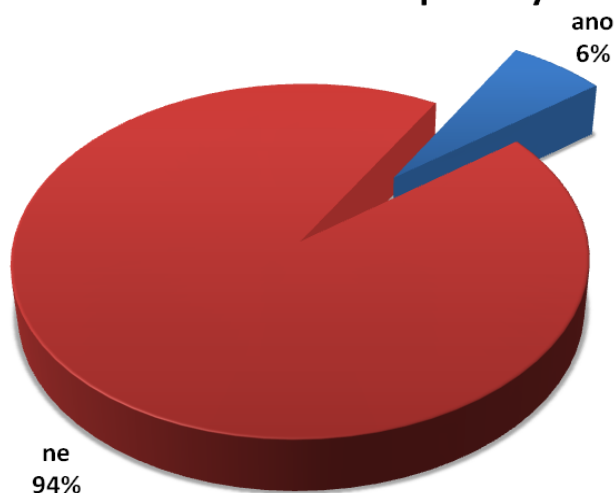

Zdroj: Vlastní výzkum

46 respondentů (96 %) nemá s canisterapií osobní zkušenost. 2 dotazovaní (4 %) se canisterapie zúčastnili.

Graf 6 - Otázka č. 7

Rozdělení respondentů podle znalosti organizace, která se canisterapií zabývá

Zdroj: Vlastní výzkum

94 % procent dotazovaných (45) nezná žádnou organizaci zabývající se canisterapií. Zbývajících 6 % (3) respondentů organizaci zná a všichni shodně uváděli „Hafík“ čili Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, o.s.

Otázka č. 8 - Rozdělení respondentů dle jejich znalosti zařízení, kde canisterapie probíhá

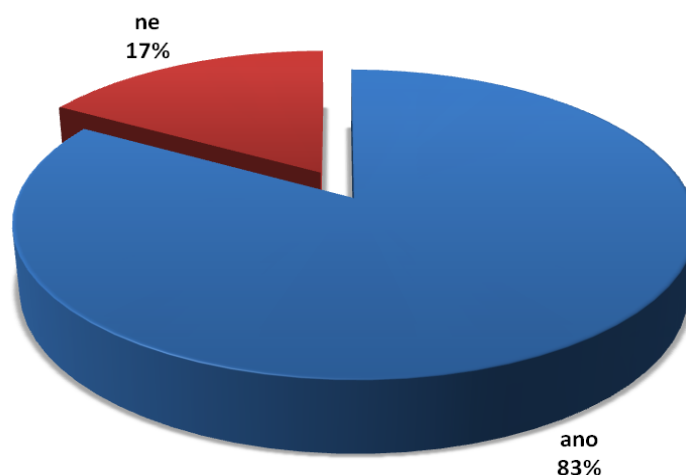
Pouze 1 respondent (2 %) znal zařízení, kde canisterapie probíhá a to Domov Pístina spadající pod Centrum sociálních služeb Jindřichův Hradec. Zbýlých 47 respondentů (98 %) žádné zařízení nezná.

Otázka č. 9 - Rozdělení respondentů dle jejich názorů na plemeno psa vhodné ke canisterapii

8 respondentů (15 %) na tuto otázku odpověď nevědělo. Nejvíce se objevovala odpověď zlatý retrívr 19 krát (36 %), dále labradorský retrívr 13krát (25 %). 6 respondentů (11 %) uvedlo, že na rase psa nezáleží. Pak už se objevovala plemena jednotlivě - německý ovčák (2 %), pudl (2 %), bišonek (2 %), voříšek (2 %), coton de tuleár (2 %), bílý švýcarský ovčák (2 %) a boxer (2 %)

Graf 7 - Otázka č. 10

Názory respondentů na nutnost vzdělání osoby vykonávající canisterapii

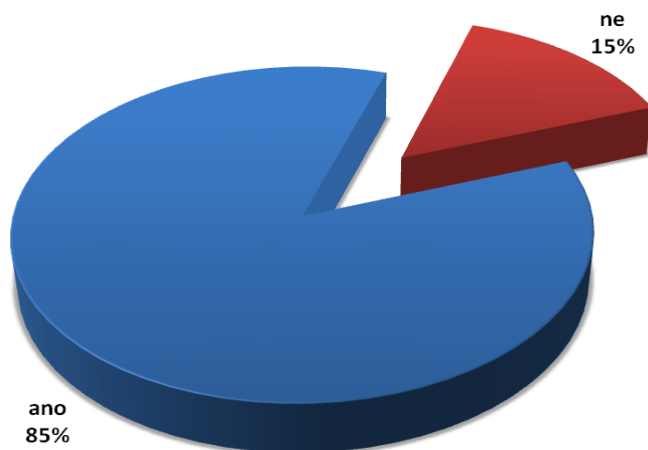

Zdroj: Vlastní výzkum

Respondenti uváděli svůj názor na nutné speciální vzdělání osoby, která terapii se psem vykonává. 83 % dotazovaných (40) si myslí, že canisterapeut musí mít speciální vzdělání a 17 % respondentů (8) si myslí, že toto zapotřebí není.

Graf 8 - Otázka č. 11

Má být pes vykonávající canisterapii otestovaný?

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku: „*Měl by být pes vykonávající canisterapii otestovaný?*“, odpovědělo 41 respondentů kladně (85 %) a 7 respondentů odpovědělo ne (15 %).

Otázka č. 12 Rozdělení respondentů dle jejich názoru na vlastnosti canisterapeutického psa

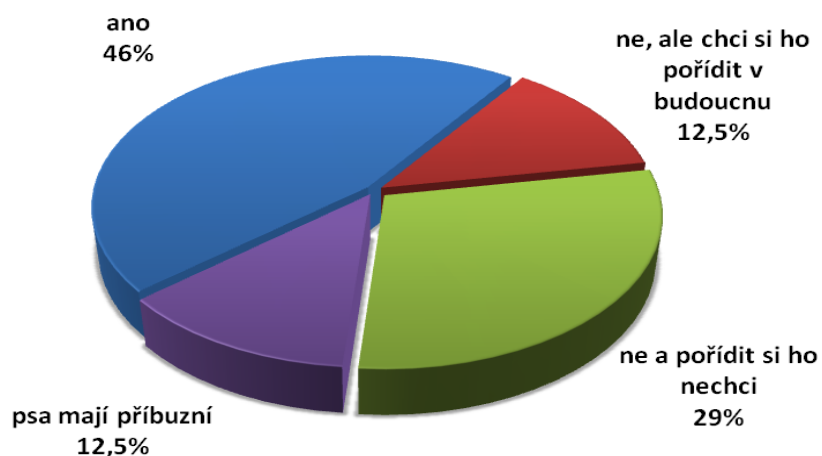
Odpovědi bylo celkem 108 (100 %). Podle 23 respondentů (21 %) je důležité, aby byl pes klidný a 20 (19 %) jich uvádí, že by měl být pes trpělivý. 15 pedagogů (14 %) za důležitou vlastnost považuje poslušnost a tedy vycvičenost psa, dále podle 8 respondentů (7 %) má být pes přátelský. Jako další vlastnost byla 6 krát uvedena společenská psa (6 %) a vyrovnanost byla uvedena 5 krát (5 %). 4 respondenti (4 %) uváděli jako důležité mírnost psa a jeho vnímavost (4 %). Dále bylo uvedeno jako důležité, aby byl pes učenlivý (3%) a empatický (3 %). Pro 2 % dotazovaných je nejpodstatnější, aby byl pes mazlivý (2), chytrý (2), hodný (2) a aby měl nízkou citlivost k bolesti (2). Dále bylo uvedeno, aby byl pes pohodový (1 %), hravý (1 %) a neagresivní (1 %). Zbylých 6 respondentů odpovědělo, že neví. (6 %)

Otázka č. 13 - Rozdělení respondentů podle jejich vztahu ke psům

19 respondentů (40 %) odpovědělo, že vztah ke psům mají výborný, 17 dotazovaných (35 %) má vztah ke psům dobrý. Dále 11 respondentů z řad pedagogů má vztah ke psu neutrální (23 %). Zbývající respondent uvedl, že má vztah ke psům dobrý, ale nemá rád „bojová plemena“ psů (2 %). Špatný vztah ke psům nemá nikdo z dotazovaných.

Graf 9 - Otázka č. 14

Rozdělení respondentů podle toho, jestli vlastní psa

Zdroj: Vlastní výzkum

46 % z dotazovaných pedagogů (22) vlastní psa. 12,5 % (6) respondentů uvádí, že psa mají příbuzní a stejný počet respondentů (6) psa nemá, ale v budoucnu si ho plánují pořídit. Oproti tomu 29 % dotazovaných (14) psa nemá a ani si jej neplánuje pořídit.

Otázka č. 15 - Rozdělení respondentů dle jejich názoru na hrozící nebezpečí ze strany psa

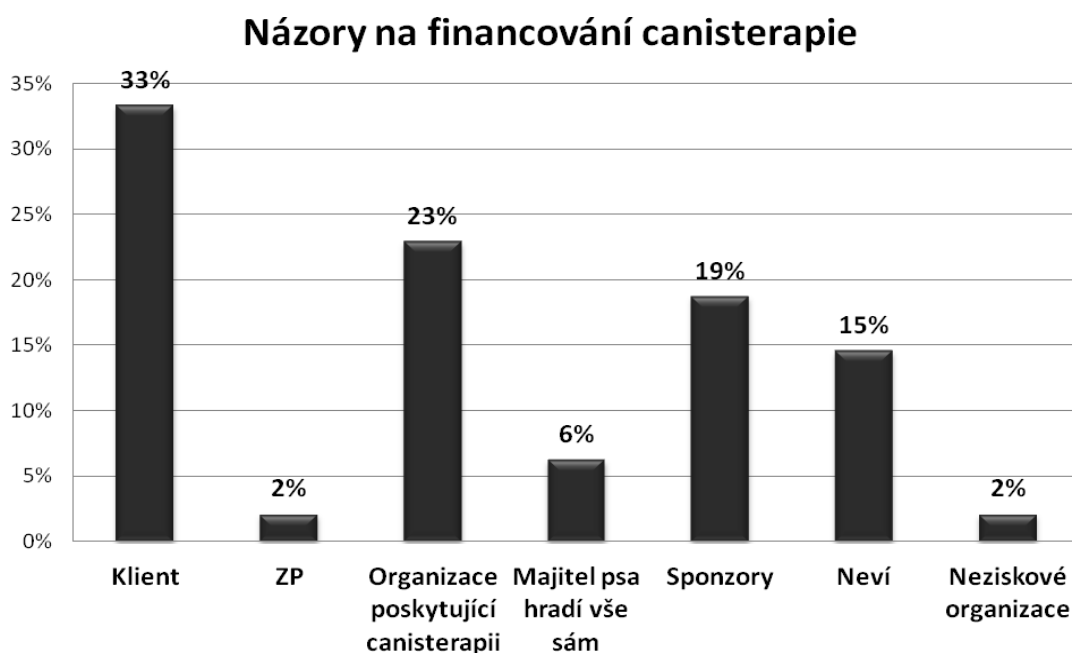
46 % (22) dotazovaných si myslí, že ze strany psa nehrozí případnému klientovi žádné nebezpečí. 42 % respondentů nedokázalo na tuto otázku odpovědět a zvolili možnost nevím (20). 12 % pedagogů (6) si myslí, že by nějaké nebezpečí hrozit mohlo.

Jako hrozící nebezpečí respondenti uváděli situaci, kdyby byl pes napaden a bránil by se (5), dále uváděli, kdyby klient psovi neúmyslně způsobil velkou bolest, mohl by kousnout (5). A jako další možné nebezpečí uváděli dotazovaní alergie na psí srst (5) a další respondenti (3) odpověděli, že by se pes mohl leknout a kousnout.

Otázka č. 16 - Názory respondentů na osoby vykonávající canisterapii

Dle 52 % respondentů (25) je osoba vykonávající canisterapii dobrovolníkem, podle 15 % dotazovaných (7) je canisterapeut osobou samostatně výdělečně činnou a podle 10 % dotazovaných (5) je zaměstnancem. 23 % respondentů (11) uvedlo, že na danou otázku odpověď neví.

Graf 10 - Otázka č. 17

Zdroj: Vlastní výzkum

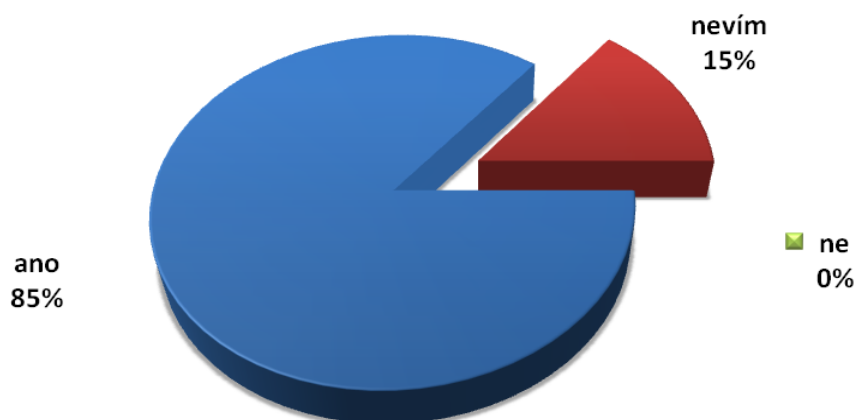
Na otázku „*Canisterapie je podle Vás financována:*“, odpovědělo 33 % respondentů, že si terapii financuje sám klient, 23 % (11) si myslí, že canisterapii financuje organizace, která ji i poskytuje. 19 % dotazovaných (9) si myslí, že canisterapie je financována sponzory. A shodně respondentů, 2 %, se domnívá, že je canisterapie sponzorována buďto zdravotní pojišťovnou (1) nebo neziskovými organizacemi (1). 15 % dotázaných na otázku odpovědělo, že neví (7).

Otázka č. 18 - **Rozdělení respondentů podle doporučení canisterapie**

Na otázku, jestli dotazovaní znají někoho, komu by canisterapii doporučili, jich 92 % (44) odpovědělo ne a 8 % ano (4).

Graf 11 - Otázka č. 19

Rozdělení respondentů dle jejich názorů na to, zda canisterapie může klientovi opravdu pomoci

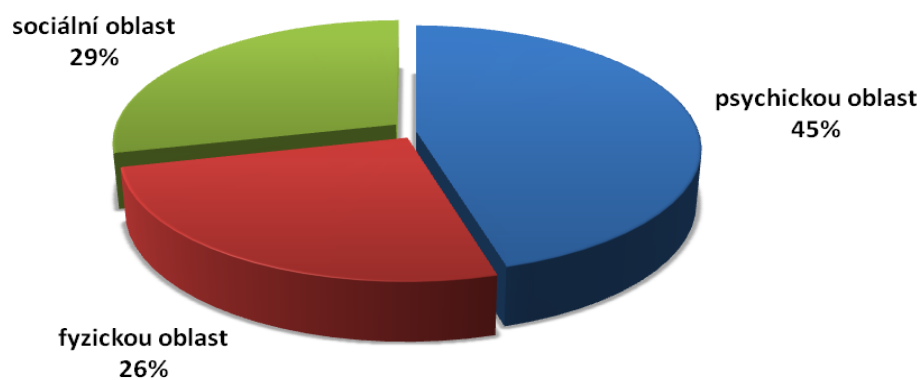

Zdroj: Vlastní výzkum

85 % dotazovaných (41) si myslí, že canisterapie může klientovi opravdu pomoci. 15 % (7) neví. Nikdo z respondentů (0 %) nezvolil možnost, že canisterapie klientovi nepomáhá.

Graf 12 - Otázka č. 20

Názory respondentů na to, jakou oblast canisterapie ovlivňuje či zlepšuje

Zdroj: Vlastní výzkum

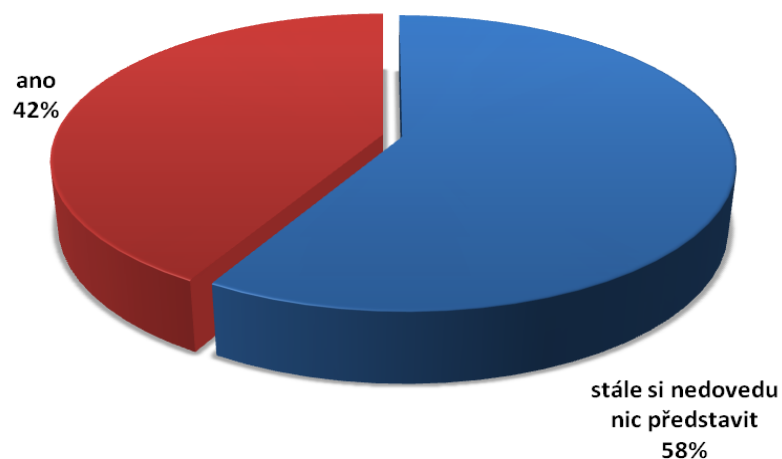
Podle respondentů canisterapie zlepšuje nejvíce psychickou oblast. Takto odpovědělo 45 % dotazovaných (46). Že canisterapie ovlivňuje sociální oblast si myslí 29 % dotazovaných (29) a fyzickou oblast zvolilo 26 % respondentů (26).

4.3 Vyhodnocení dotazníků určených pro pedagogy středních škol v Jindřichově Hradci - část určena pedagogům neznalým pojem canisterapie

Jak vyplynulo z otázky č. 3 („Setkal/a jste se někdy s pojmem canisterapie?“), 20 % respondentů z řad pedagogů středních škol v Jindřichově hradci (12) nezná pojem canisterapie.

Graf 13 - Otázka č. 1

Rozdělení respondentů podle jejich názoru na pojem canisterapie

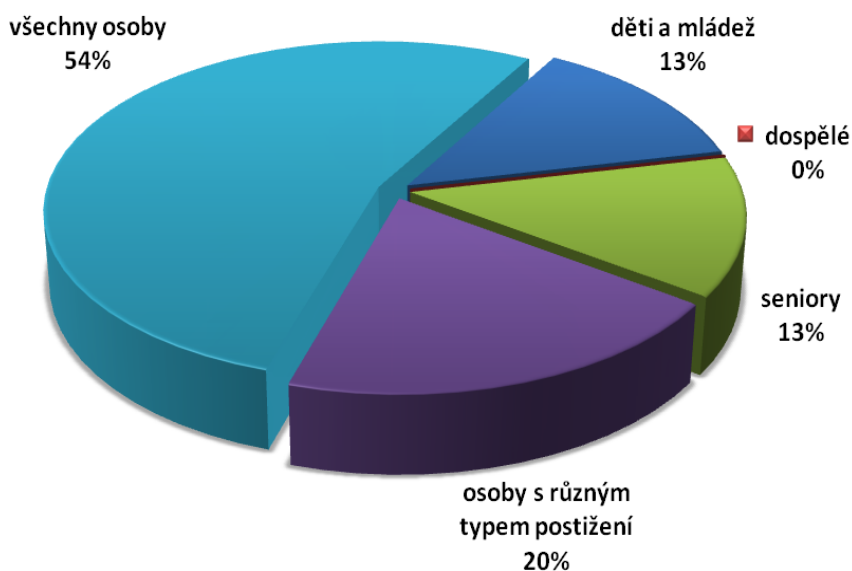
Zdroj: Vlastní výzkum

Po přečtení zjednodušené definice („Canisterapii lze přeložit jako léčbu za pomoci psa.“) si stále 58 % dotazovaných (7) nedokázalo nic představit a 42 % respondentů (5) uvedlo, že už si něco představit dovedou.

2 respondenti uvedli, že se dle jejich názoru jedná o psy podobné slepeckým psům, další 2 uvedli psy asistenční a 1 respondent uvedl pozitivní působení psa na člověka.

Graf 14 - Otázka č. 2

Názory respondentů na cílové skupiny klientů

Zdroj: Vlastní výzkum

54 % dotazovaných (8) si myslí, že canisterapie je vhodná pro všechny osoby, 20 % respondentů (3) odpovědělo, že canisterapie je vhodná pro osoby s různým typem postižení. Shodně 13 % respondentů (2) si myslí, že canisterapie je vhodná pro seniory a děti a mládež (2). Naopak nikdo (0%) si nemyslí, že by canisterapie byla vhodná pro dospělé osoby.

Otázka č. 3 - Rozdělení respondentů dle jejich názorů na plemeno psa vhodné ke canisterapii

36 % dotazovaných uvedlo (5) labradorského retrívra, 21 % (3) napsalo zlatého retrívra. Dále uvádělo 7 % respondentů jezevčíka (1) a kolii (1). 29 % respondentů (4) napsalo, že neví.

Otázka č. 4 - Rozdělení respondentů dle jejich názorů na nutnost otestování psa

100 % respondentů, kteří neznali pojem canisterapie se shoduje, že pes být otestován musí.

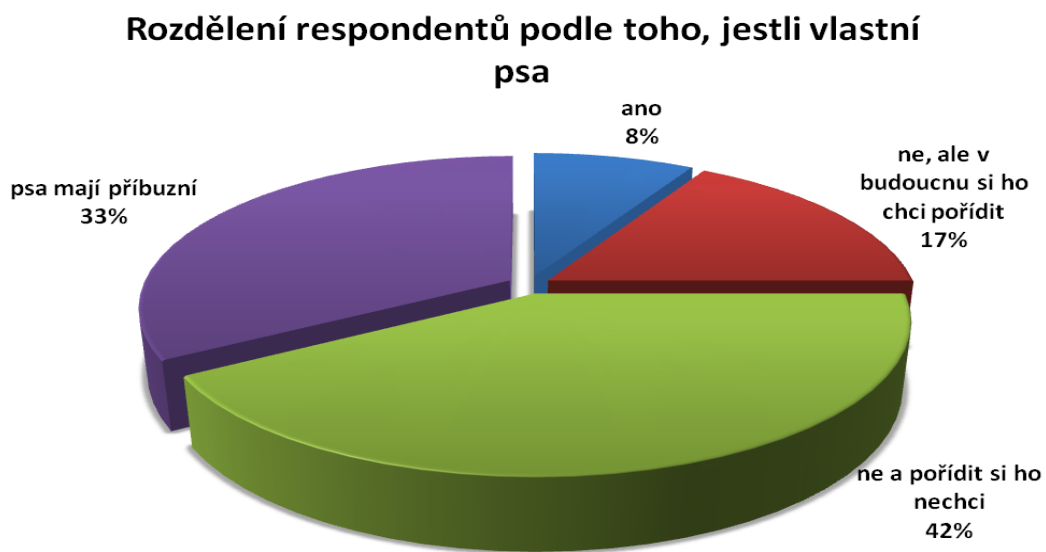
Otázka č. 5 - Rozdělení respondentů dle jejich názoru na vlastnosti canisterapeutického psa

Shodně 17 % dotazovaných uvádí, že by měl být pes klidný (3) a poslušný (3). Že pes musí být neagresivní si myslí 11% respondentů (2) stejně tolik respondentů si myslí, že pes by měl být trpělivý (2). Dále respondenti uváděli vyrovnanost psa 6 % (1), chytrost 6% (1) a že by měl být pes hodný 6 % (1). 28 % respondentů neví odpověď na otázku (5).

Otázka č. 6 - Rozdělení respondentů dle jejich vztahu ke psům

50 % respondentů (6) má vztah ke psům dobrý, 25 % výborný (3) a stejně tak neutrální 25% (3). Špatný vztah ke psům nemá nikdo z dotazovaných (0 %) ani nikdo nemá špatné zkušenosti s určitou rasou (0 %)

Graf 15 - Otázka č. 7

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku, zda respondenti vlastní psa, odpovědělo 8 % dotazovaných, že má psa doma (1), 17 % dotazovaných (2) ho nemá, ale v budoucnu by si ho chtěli pořídit. 33 % respondentů (4) uvádí, že psa mají příbuzní a 42 % dotazovaných (5) psa nemá a ani si ho pořídit nechce.

Otázka č. 8 - **Rozdělení respondentů dle jejich názoru na hrozící nebezpečí ze strany psa**

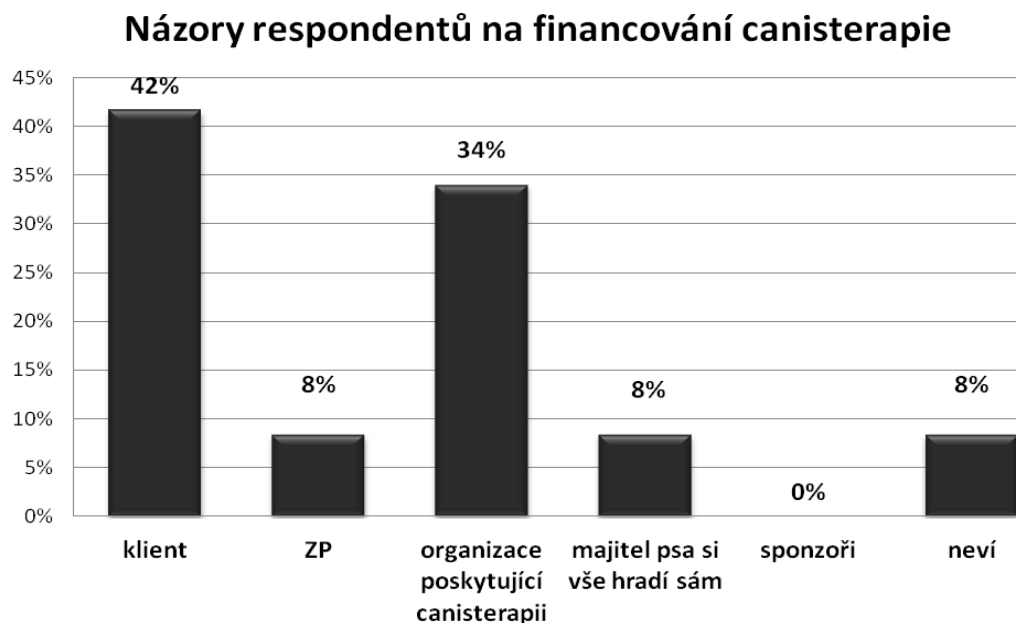
Na otázku týkající se hrozícího nebezpečí ze strany psa odpovědělo 23 % respondentů (3), že si nemyslí, že by nebezpečí mohlo hrozit, 33 % neví odpověď (4) a 42 % dotazovaných (5) se domnívá, že by nějaké nebezpečí hrozit mohlo.

Jako nebezpečí uváděli respondenti kousnutí, kdyby klient psovi způsobil velkou bolest (3), a další odpověď byla, pokud by se pes leknul, mohl by se „ohnat“ (2).

Otázka č. 9 - Názory respondentů na osobu vykonávající canisterapii

50 % respondentů (6) se domnívá, že osoba vykonávající canisterapii je dobrovolníkem, 17 % (2) respondentů si myslí, že terapeut je zaměstnancem a 8 % (1) volí možnost osoba samostatně výdělečně činná. 25 % (3) dotazovaných nezná odpověď na danou otázku.

Graf 16 - Otázka č. 10

Zdroj: Vlastní výzkum

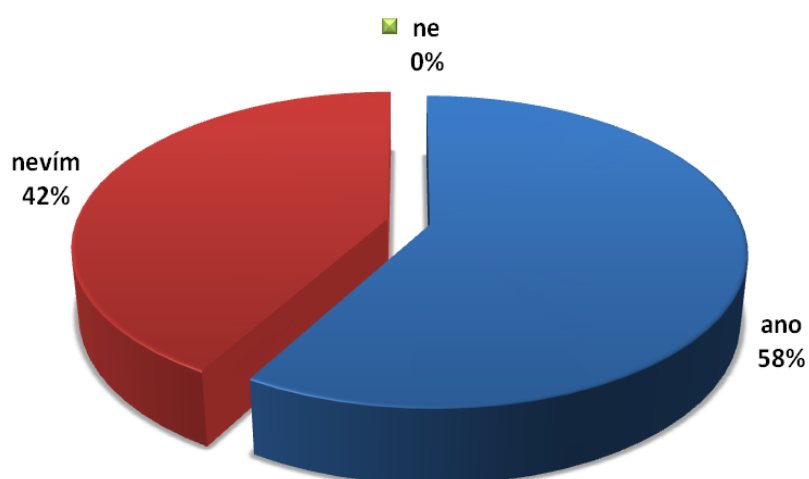
Podle 42 % dotázaných (5) si canisterapii musí financovat sám klient, dle 34 % respondentů (4) je financování zajištěno organizací, která canisterapii poskytuje. Zbývající respondenti si myslí že je canisterapie financována zdravotní pojišťovnou 8% (1) a že si majitel psa hradí vše sám 8 % (1). 1 respondent (8 %) na otázku odpověděl neví.

Otázka č. 11 - Rozdělení respondentů podle doporučení canisterapie

Následovala otázka, jestli respondenti vědí o někom, komu by canisterapii doporučili. Pouze 1 respondent (8 %) uvedl, že by canisterapii doporučil ovdovělé seniorce. Zbývajících 11 respondentů (92 %) neví o nikom, komu by mohli tuto terapii doporučit.

Graf 17 - Otázka č. 12

Názory respondentů na to, zda může canisterapie klientovi pomoci

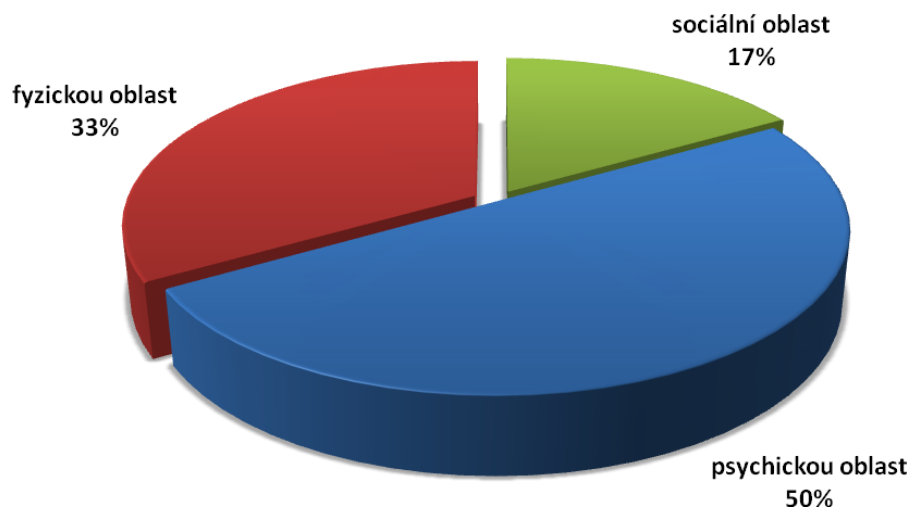

Zdroj: Vlastní výzkum

58 % respondentů (7) si je jistých, že canisterapie klientovi pomoci může, 42 % neví, jestli canisterapie může klientovi opravdu pomoci (5). Ne neodpověděl nikdo (0 %).

Graf 18 - Otázka č. 13

Názory respondentů na oblast, kterou canisterapie ovlivňuje či zlepšuje

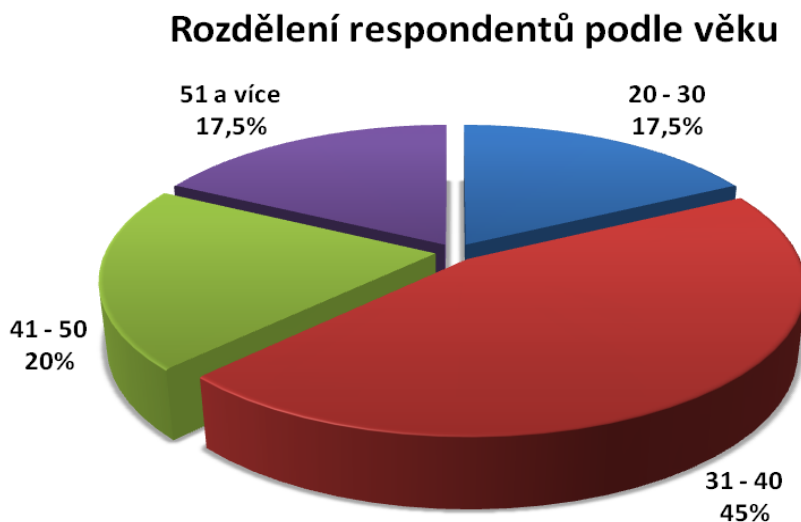

Zdroj: Vlastní výzkum

Respondenti vybírali oblast, kterou podle nich canisterapie nejvíce ovlivňuje. Dle 50 % (12) canisterapie ovlivňuje psychickou oblast, podle 33 % fyzickou oblast (8) a 17 % dotazovaných (4) si myslí, že canisterapie ovlivňuje sociální oblast.

4.4 Vyhodnocení dotazníků pro odborný personál zařízení sociálních služeb

Graf 19 - Otázka č. 1

Zdroj: Vlastní výzkum

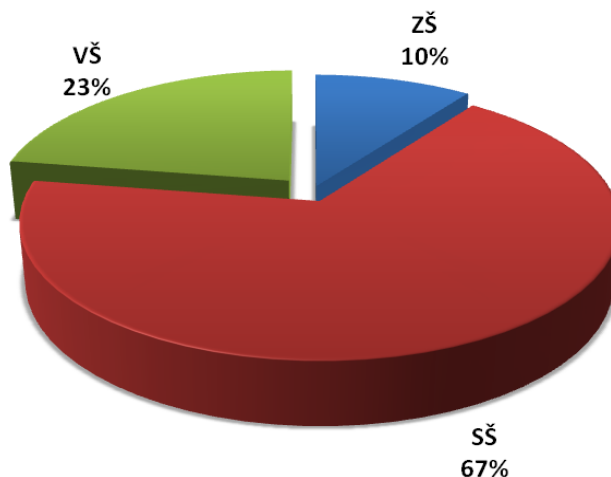
45 % respondentů (18) bylo z rozmezí 31-40 let, 20 % respondentům (8) bylo mez 41-50 lety. 17,5 % respondentů (7) zvolilo rozmezí 20-30 let, rozmezí 51 let a více zvolilo také 17,5 % respondentů (7).

Otázka č. 2 - Rozdělení respondentů dle pohlaví

100 % respondentů (40) z výzkumného souboru č. 2, čili pracovníků ze zařízení sociálních služeb, byly ženy.

Graf 20 - Otázka č. 3

Rozdělení respondentů dle dosaženého vzdělání

Zdroj: Vlastní výzkum

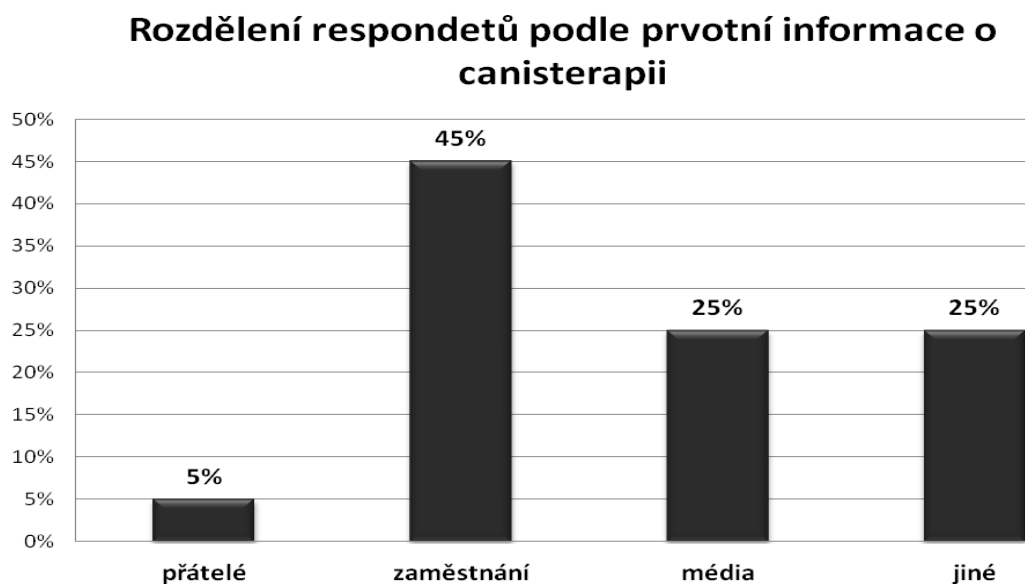
67 % dotazovaných bylo středoškolsky vzdělaných, 23 % respondentů mělo vysokoškolské vzdělání a 10 % respondentů mělo dosažené základní vzdělání.

Otázka č. 4 - Rozdělení respondentů podle toho, jestli znají pojem canisterapie

100 % respondentů (40) odpovědělo, že se s termínem canisterapie setkala. Měli stručně popsat, co termín znamená.

77 % dotazovaných (31) uvedlo zjednodušenou definici canisterapie - jedná se o terapii/léčbu se psem. 15 % (6) respondentů uvedlo, že canisterapie je léčebné působení na člověka za pomoci psa. Zbýlých 8 % (3) dotazovaných uvedlo, že se jedná o kontakt člověka a psa.

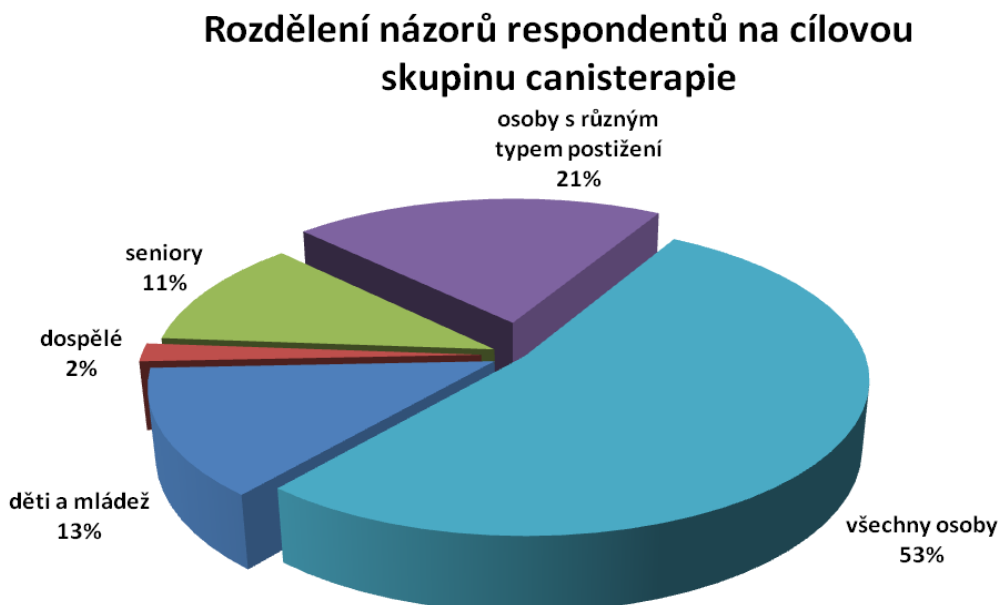
Graf 21 - Otázka č. 5

Zdroj: Vlastní výzkum

Respondenti uváděli, odkud mají první informaci o canisterapii. 45 % dotazovaných (18) uvádí zaměstnání, 25 % respondentů uvádí média (10) a volbu jiné zvolilo také 25 % respondentů, kde všichni dotazovaní (10) napsali vysokou školu.

Graf 22 - Otázka č. 6

Zdroj: Vlastní výzkum

V další otázce měli respondenti uvádět, pro koho je podle nich canisterapie určena. 53 % všech dotazovaných (28) si myslí, že canisterapie je vhodná pro všechny osoby. 21 % dotazovaných (11) uvádí, že canisterapie je vhodná pro osoby s různým druhem postižení a 13 % pro děti a mládež (7). Zbylé 2 % (1) patří dospělým.

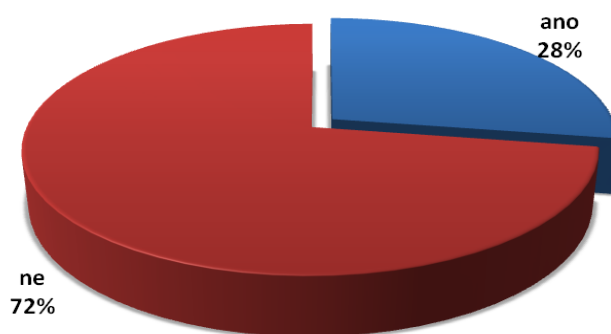
Otázka č. 7 - Rozdělení odpovědí podle toho, jestli v zařízení canisterapie probíhá

55 % dotazovaných (22) odpovědělo, že u nich v zařízení probíhá canisterapie a 45 % (18) sdělilo, že u nich canisterapie neprobíhá.

Ve 14 případech probíhá canisterapie v zařízení 1 týdně a 8 respondentů uvedlo, že u nich v zařízení probíhá canisterapie 1 za 14 dní.

Graf 23 - Otázka č. 8

Rozdělení respondentů podle jejich účasti na canisterapii

Zdroj: Vlastní výzkum

72 % dotázaných (29) uvedlo, že se nikdy osobně canisterapie nezúčastnilo a 28 % respondentů (11) se již někdy terapie účastnilo.

Otázka č. 9 - Názory respondentů na nutné vzdělání canisterapeuta

100 % respondentů (40) si myslí, že terapeut musí mít vzdělání odpovídající praktikování canisterapie.

Otázka č. 10 - Rozdělení respondentů dle jejich názorů na nutnost otestování psa

100 % respondentů (40) odpovědělo, že pes být otestován musí.

Otázka č. 11 - Rozdělení respondentů dle jejich názorů na vlastnosti canisterapeutického psa

Odpovědí bylo celkem 73 (100 %). Podle 11 respondentů (15 %) je důležité, aby byl pes klidný, a 14 jich uvádí (19 %), že by měl být pes poslušný a vycvičený. 8 dotazovaných (11 %) za důležitou vlastnost považuje trpělivost psa, dále podle 5 respondentů (7 %) má být pes přátelský. Jako další vlastnost byla 4 respondenty uvedena odolnost psa vůči bolesti (5 %). Taktéž 4 respondenti (5%) uváděli jako důležité učenlivost psa a jeho přítulnost (5 %). Dále bylo 3 respondenty uvedeno jako důležité, aby byl pes hravý (4 %), vyrovnaný (4 %) a hodný (4 %).

Pro 2 % dotazovaných je důležité, aby byl pes ochotný spolupracovat (2), mírný (2), zvyklý na lidi (2) a neagresivní (2). Dále bylo v jednom případě uvedeno, aby byl pes spolehlivý (1 %) a zdravý (1 %). Zbylí 4 respondenti odpověděli, že neví (5 %).

Otázka č. 12 - Názory respondentů na plemeno psa vhodného pro canisterapii

43 % respondentů (19) uvedlo labradorského retrívra, 32 % (14) by volilo zlatého retrívra. 16 % (7) dotazovaných uvedlo, že je vhodné jakékoliv plemeno. 2 % respondentů (1) uvedli kolii a taktéž 2 % (1) bernského salašnického psa. 5 % dotázaných (2) na otázku neví odpověď.

Otázka č. 13 - Názory respondentů na délku výcviku canisterapeutického týmu

60 % respondentů (24) si myslí, že pro přípravu canisterapeutického psa jsou třeba měsíce. 30 % (12) si myslí, že jsou třeba až roky a 5 % (2) volí týdny. 5 % na otázku odpovědělo, že neví (2). Možnost hodiny, dny a příprava potřeba není, nevolil nikdo (0 %)

Otázka č. 14 - Názory respondentů na to, jestli je nutné, aby byl canisterapeutický tým součástí organizace jež canisterapii realizuje

80 % dotazovaných (32) si myslí, že canisterapeutický tým by měl být součástí organizace poskytující canisterapii. 15 % (6) si myslí, že být součástí organizace nemusí, pokud práci terapeutů provádějí odborně a 5 % (2) na otázku neví odpověď.

Otázka č. 15 - Rozdělení respondentů podle jejich znalosti organizace, který canisterapii poskytuje

50 % respondentů (20) nezná žádnou organizaci, která canisterapii poskytuje a 50 % respondentů (20) uvedlo konkrétní organizace.

V 18 případech respondenti psali „Hafík Třeboň“, tedy Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík, o. s., 1 respondent napsal že zná canisterapeuta, který provádí canisterapii soukromě a 1 respondent uvedl „Exodus“.

Otázka č. 16 - Názory respondentů na nutnou pravidelnost canisterapie

95 % respondentů (38) si myslí, že v praktikování canisterapie je nutná pravidelnost a oproti tomu 5 % dotazovaných (2) si myslí, že pravidelnost nutná není.

Graf 24 - Otázka č. 17

Názory respondentů na to, zda canisterapie může klientovi pomoci

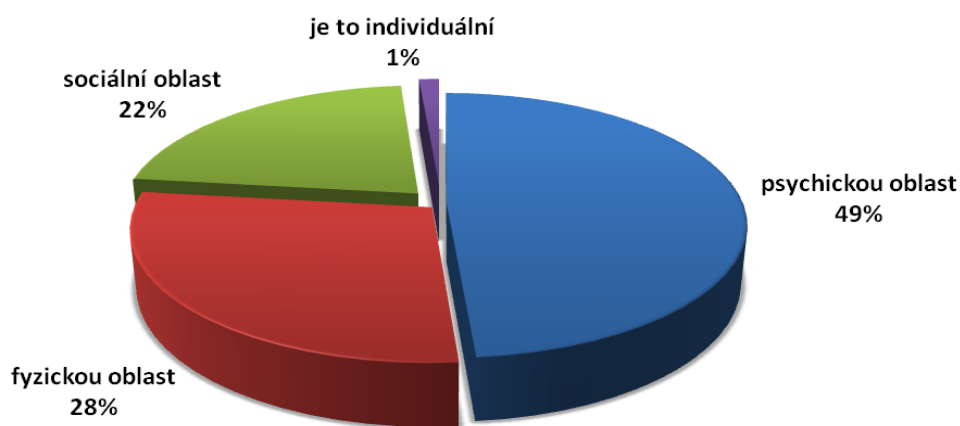

Zdroj: Vlastní výzkum

95 % dotazovaných (38) si myslí, že canisterapie klientovi může pomoci a 5 % respondentů (2) neví, jestli canisterapie opravdu pomůže. Odpověď ne, nezvolil nikdo (0 %).

Graf 25 - Otázka č. 18

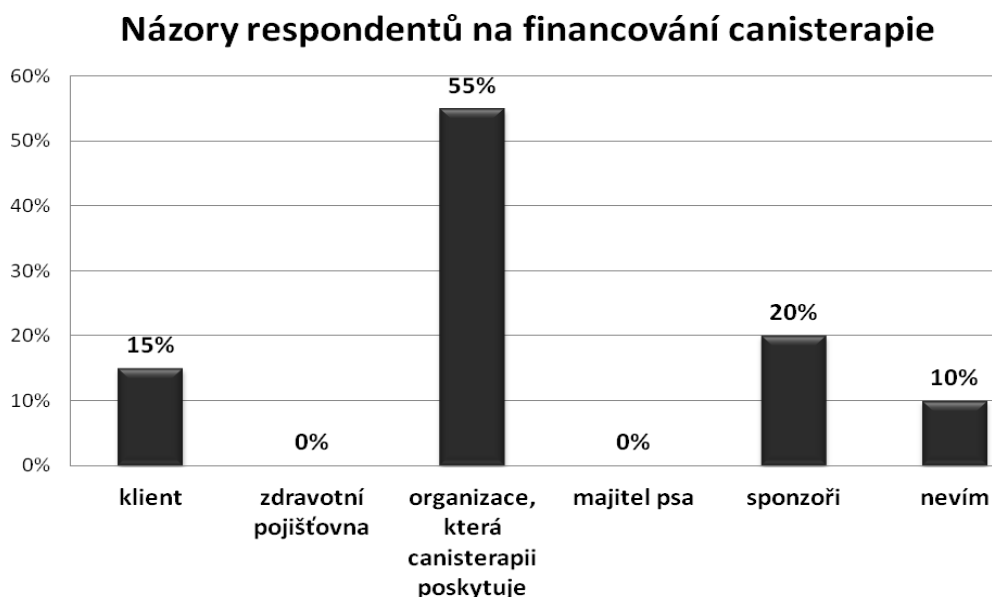
Názor respondentů na oblast, kterou canisterapie ovlivňuje, či zlepšuje

Zdroj: Vlastní výzkum

49 % respondentů na otázku, jakou oblast canisterapie ovlivňuje, odpovědělo, že ovlivňuje psychickou oblast (38), 28 % dotazovaných uvedlo fyzickou oblast (22), 22 % respondentů vybralo oblast sociální (17) a 1 respondent napsal, že je to u každého individuální (1 %)

Graf 26 - Otázka č. 19

Zdroj: Vlastní výzkum

Další otázka se týkala financování canisterapie a 55 % (22) dotázaných si myslí, že canisterapii financuje organizace, která canisterapii poskytuje. 20 % (8) respondentů si myslí, že canisterapii financují sponzoři a 15 % (6) uvádí, že canisterapii si financuje sám klient. Nikdo z dotazovaných si nemyslí, že canisterapii financuje zdravotní pojišťovna (0 %). 10 % (4) respondentů na danou otázku nedokázalo odpovědět.

Otázka č. 20 - Rozdělení respondentů podle jejich vztahu ke psům

50 % (20) dotazovaných má ke psům vztah výborný a 35 % (14) vztah dobrý. 10 % dotazovaných (4) má neutrální postoj ke psům. Špatný vztah nemá nikdo z dotazovaných (0 %). Odpověď podle rasy/velikosti psa zvolilo 5 % dotazovaných (2) a uvedli, že nemají rádi „bojová plemena psů“.

Graf 27 - Otázka č. 21

Zdroj: Vlastní výzkum

43 % dotazovaných vlastní psa (17), 35 % ho nemá, ale chtějí si ho v budoucnu pořídit (14). Možnost „psa nemám a ani si ho pořídit nechci“, volilo 7 % respondentů (3). A 15 % dotazovaných (6) uvedlo, že psa mají příbuzní.

4.5 Vyhodnocení hypotéz

Obě hypotézy byly testovány statistickým testem významnosti (dvouvýběrový T-test) a výsledkem byly dosažené hladiny významnosti.

Z obou dotazníků bylo vybráno 6 otázek, které byly stanoveny jako významné pro informovanost o canisterapii, a tedy významné pro hypotézy. Jednotlivým odpovědím byly stanoveny body a každému respondentovi tak připadlo průměrné skóre. Vzniklo tzv. párové uspořádání. Toto průměrné skóre mohlo T-test potvrdit, či vyvrátit. Konkrétně se jednalo o otázky týkající se:

- znalosti pojmu canisterapie (ot. č. 3 v dotazníku č. 1 a ot. č. 4 v dotazníku č. 2)
- osobní zkušenosti s canisterapií (ot. č. 6 v dotazníku č. 1 a ot. č. 8 v dotazníku č. 2)
- znalosti organizace, která se canisterapií zabývá (ot. č. 7 v dotazníku č. 1 a ot. č. 15 v dotazníku č. 2)
- vzdělání terapeuta (ot. č. 10 v dotazníku č. 1 a ot. č. 9 v dotazníku č. 2)
- testování psa (ot. č. 11 v dotazníku č. 1 a ot. č. 10 v dotazníku č. 2)
- názoru, jestli může canisterapie klientovi pomoci (ot. č. 19 v dotazníku č. 1 a ot. č. 17 v dotazníku č. 2)

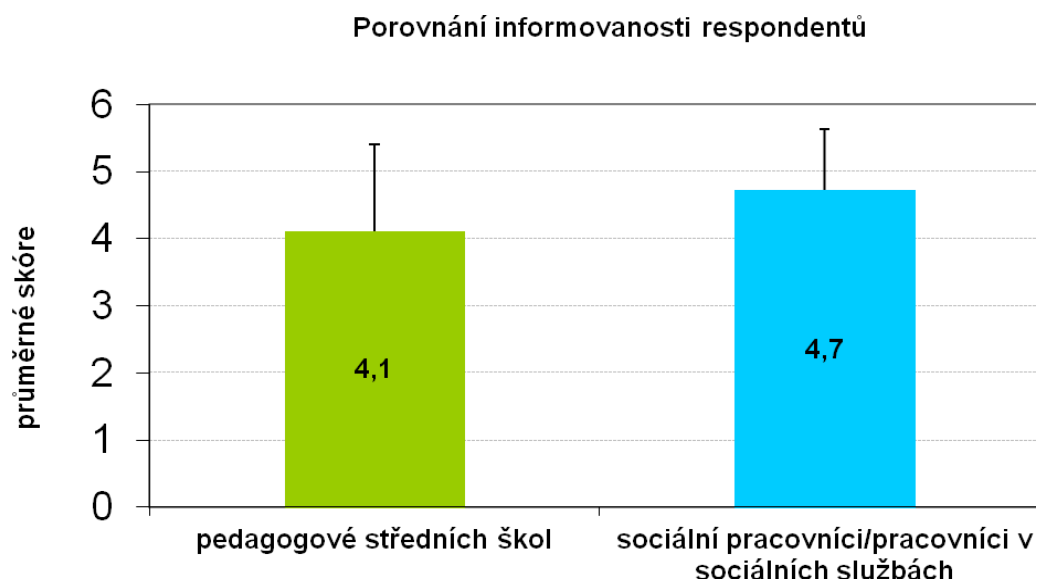
Pro Hypotézu 2 (*Respondenti, kteří vlastní psa, jsou více informováni o canisterapii než ti, kteří ho nevládní.*) byly důležité otázky týkající se vlastnictví psa (ot. č. 14 v dotazníku č. 1 a ot. č. 21 v dotazníku č. 2)

Pro výpočet T-testu byly pro každou z hypotéz stanoveny nulové hypotézy.

$H_{0(1)}$: *Informovanost o canisterapii je u pracovníků v zařízeních sociálních služeb stejná jako u pedagogů středních škol v Jindřichově Hradci.*

Dosažená hladina významnosti u $H_{0(1)}$ byla T-testem stanovena na $p = 0,5 \%$. Dosažená hladina významnosti nepřevýšila 5% , což je u tohoto testu hranice statistické významnosti, můžeme nulovou hypotézu 1 zamítnout.

Graf 28

Zdroj: Vlastní výzkum

Zjištěné skóre bylo u pedagogů menší než u pracovníků zařízení sociálních služeb. Skóre tedy potvrdilo výsledek zjištěný T-testem. V grafu jsou uvedeny směrodatné odchylky, které určují odklonění od průměru.

Tabulka 3

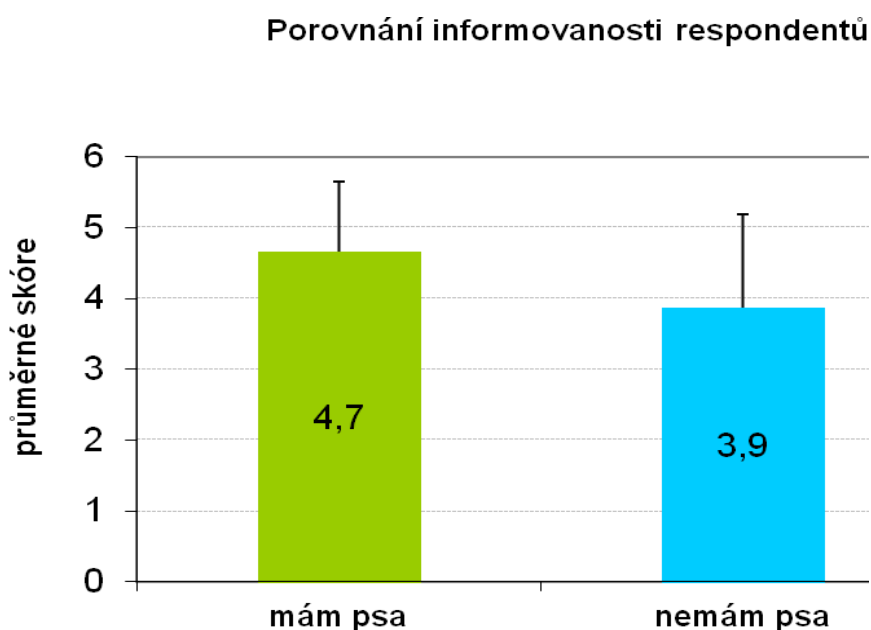
	<i>Průměrný počet bodů</i>	<i>Směrodatná odchylka</i>
Pedagogové středních škol	4,1	1,3
Pracovníci zařízení sociálních služeb	4,7	0,9

Zdroj: Vlastní výzkum

$H_0 (2)$: Informovanost o canisterapii je u respondentů, kteří vlastní psa, stejná jako u těch, kteří psa nevládní.

Dosažená hladina významnosti u $H_0 (2)$ byla výpočtem stanovena na $p < 0,1 \%$. Jelikož dosažená hladina významnosti vyšla méně než 5 %, můžeme zamítnout nulovou hypotézu 2.

Graf 29

Zdroj: Vlastní výzkum

Zjištěné skóre bylo u respondentů, kteří psa nevládní, menší než u těch, jež psa vlastní, nebo si ho plánují pořídit. Skóre tedy potvrdilo výsledek zjištěný T-testem. V grafu jsou uvedeny směrodatné odchylky, které určují odklonění od průměru.

Tabulka 4

	<i>Průměrný počet bodů</i>	<i>Směrodatná odchylka</i>
Mám psa	4,7	1,0
Nemám psa	3,9	1,3

Zdroj: Vlastní výzkum

5 DISKUZE

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak jsou o canisterapii informováni pracovníci v zařízeních sociálních služeb v Jindřichově Hradci a pedagogové středních škol taktéž v Jindřichově Hradci.

V kapitole diskuze se bude autorka věnovat zhodnocení otázek, jež byly položeny respondentům a jsou v otázce informovanosti důležité. A nadále se bude věnovat vyhodnocení hypotéz, které je důležité pro naplnění cíle bakalářské práce

Za nejdůležitější otázku z dotazníkového šetření lze považovat otázku č. 3 u pedagogů a otázku č. 4 u pracovníků zařízení sociálních služeb. Otázka zněla „*Setkal/a jste se někdy s pojmem canisterapie?*“. Pokud respondenti odpověděli ano, měli vhodně formulovat, co tento termín znamená. Z celkového počtu 100 respondentů se pouze 12 % (12) s termínem canisterapie nikdy nesešlo. Už toto číslo lze považovat za velmi dobrý výsledek. Z 88 respondentů, kteří znali pojem canisterapie, 88 % zvolilo pro formulaci odpovědi zjednodušenou definici canisterapie: „*Canisterapie je léčba/terapie za pomoci psa.*“ (77). 11 % respondentů odpovědělo, že canisterapie je léčebný kontakt mezi člověkem a psem, případně že se jedná o léčebné působení za přítomnosti psa (10). 1 respondent napsal delší definici, a sice tu, že canisterapií se rozumí interakce mezi psem a člověkem za účelem léčivých účinků tohoto kontaktu (1 %).

Všechny zvolené definice jsou správně. Jak uvádí Eisertová, canisterapie je metoda, při níž se uplatňuje léčebný kontakt mezi člověkem a psem (8).

Dotazník u respondentů, kteří pojem canisterapie znali (40), zjišťoval, jestli měli s canisterapií někdy osobní zkušenost. Bohužel pouze 15 % respondentů (13) mělo možnost se s canisterapií osobně setkat. Z toho 11 jich bylo ze zařízení sociálních služeb a pouze 2 pedagogové středních škol. 85 % respondentů nemělo možnost se s touto metodou setkat.

Respondenti dále uváděli, kde se s pojmem canisterapie setkali poprvé a 43 % uvedlo média (38).

V dnešní době jsou informace dostupné téměř všem a to hlavně prostřednictvím internetu. V mnoha odborných časopisech týkajících se kynologie či chovatelství psů se objevuje velké množství článků a informací o canisterapii. Velkým informátorem je jistě i televizní vysílání (43).

Dále bylo uvedeno, jako druhý nejpočetnější zdroj informací, zaměstnání. Tuto možnost zvolilo 28 % respondentů (25). Necelých 19 % dotazovaných (16) zvolilo možnost jiné a napsali, že se s pojmem canisterapie setkali při studiu na vysoké škole. 7 % uvádí jako zdroj informací o canisterapii přátelé (6) a 3 % dotazovaných (3) si nevzpomíná, kde pojem canisterapie slyšeli poprvé.

Velmi důležitou otázkou je pro výzkum informovanosti cílová skupina klientů. Respondenti měli vybírat, pro koho je dle jejich názoru canisterapie nejvhodnější. Na tuto otázku odpovídali jak respondenti znalí pojmu canisterapie, tak i ti, kteří se s ním ještě nesetkali, tudíž všech 100 respondentů. Odpovědí bylo celkem 119 (100 %) a nadpoloviční většina respondentů (55 % - 65) zvolila možnost, že canisterapie je vhodná pro všechny osoby. Druhou nejpočetnější odpovědí -19 % byla odpověď „pro osoby s různým typem postižení“ (23). Následovala odpověď „pro děti a mladistvé“, kterou zvolilo 13 % respondentů (16). Že je canisterapie nejvhodnější pro seniory, si myslelo 11 % dotazovaných (13). Naopak nejméně zastoupená byla odpověď „pro dospělé“, zvolilo ji 2 % respondentů (2).

Na stránkách Výcvikového canisterapeutického sdružení Hafík o. s. najdeme definici, kde se uvádí, že je canisterapie vhodná pro klienty ze všech věkových kategorií. Je tedy jasné, že canisterapie může být prováděna u dětí, dospělých i seniorů. (54). Podle Nerandžiče pečuje člověk o kondici psa už jen tím, že ho svým způsobem „nutí“ chodit na procházky. Z toho vyplývá, že canisterapie je vhodná i pro naprosto zdravého člověka. Je jistě častější, že canisterapie probíhá u osob se zdravotním postižením, kde může zlepšovat o mnoho více oblastí a podporovat klienta ve snaze se osamostatnit „zesoběstačnit“ (25).

Respondenti měli volit z oblastí, které jsou podle nich canisterapií nejvíce ovlivňovány. Nejvíce je podle respondentů ovlivňována psychická oblast, tuto možnost volilo 47 % respondentů (95). Že canisterapie může ovlivňovat fyzickou oblast, si myslelo přibližně 28 % respondentů (56) a sociální oblast volilo 25 % dotazovaných (50). 1 respondent uvedl, že je to u každého klienta individuální. Toto tvrzení je velmi správné a koresponduje s tím, co uvádí Tichá. Canisterapie vždy ovlivňuje to, co je jejím cílem ovlivňovat. Obecně můžeme říci, že u dětí a dospělých je canisterapie zacílena na rozvoj jejich dovedností a schopností. U seniorů se jich dovednosti a schopnosti udržují a zachovávají. U fyzické oblasti canisterapie ovlivňuje například jemnou a hrubou motoriku. Co se týče psychické oblasti, může být pes, a canisterapie jím prováděna, psychickou podporou, pes bere vždy dítě takové jaké je. Canisterapie v sociální oblasti hlavně ovlivňuje sociální dovednosti, navazování kontaktů a vztahů. Jako jinou oblast můžeme uvést oblast kognitivní (poznávací) kde pes motivuje a stimuluje klienty, rozvíjí jejich smysly (42).

Galajdová k tomuto uvádí, že canisterapie přímo nepůsobí na fyzické zdraví člověka, ale spíše ho motivuje k jeho zlepšení (16).

Dotazníkové šetření zahrnovalo otázku, kde respondenti mohli uvést libovolný počet plemen psů, která jsou podle nich pro canisterapii vhodná. Bylo získáno celkem 111 odpovědí a nejčastěji zvoleným plemenem se stal labradorský retrívr. Volilo ho 37 respondentů (33 %). Jak se dalo očekávat, druhým nejčastěji uváděným plemenem byl zlatý retrívr. Uvedlo ho 36 dotazovaných (32 %). 13 respondentů (12 %) si myslí, že na plemeni psa až tak nezáleží. 2 respondenti označili kolii jako vhodnou ke canisterapii (2 %). Dále už se objevovala jednotlivá plemena - jezevčík (1), německý ovčák (1), bílý švýcarský ovčák (1), bernský salašnický pes (1), coton de tuleár (1), boxer (1), bišonek (1), voříšek (1) a jezevčík (1). 14 respondentů na tuto otázku napsalo nevím (12 %).

Nerandžič k otázce vhodnosti plemene uvádí, že není vůbec podstatné, jak je pes velký nebo těžký. Jaké je rasy či pohlaví. Samozřejmě toto musíme zohlednit při výběru klientů a cílové populace (25). Dle Eisertové se ale lidé trochu mylně domnívají, že by

ke canisterapii mohl být vhodný jakýkoliv pes. Na druhou stranu nelze ovšem ani říci, jaké plemeno je k praktikování canisterapie tím nejvhodnějším. U psa nerozhoduje ani to, jestli je s průkazem původu a tedy čistokrevný, anebo není. Nejdůležitější jsou především jeho povahové vlastnosti, charakter, zdraví a vzhled (10). Pes musí být vhodně vybrán, vychován, vycvičen a připraven (46). Důležité je podle Eisertové také senzitivita psa. R. Sheldrake označil jako nejsenzitivnější následující skupiny psů:

- pracovní psi
- pastevečtí psi
- lovečtí psi
- sportovní psi

Můžeme ale s jistotou říci, jaké skupiny psů jsou ke canisterapii nevhodná. Jsou to především psi, jež jsou vycvičeni pro služební účely, kde musejí člověka bránit či na něj dokonce zaútočit (10).

S otázkou ohledně rasy psa jistě úzce souvisí otázka týkající se vlastností psa.

Na tuto otázku, odpovídalo všech 100 respondentů, tedy jak pedagogové středních škol, tak i pracovníci ze zařízení sociálních služeb. Celkem bylo získáno 199 odpovědí a z toho 22 vlastností. Všechny odpovědi jsou uvedeny ve výsledcích. Nejzastoupenější byla ovšem odpověď (19 %), že by měl být pes klidný (37), dále by měl být podle 32 respondentů vycvičený a poslušný (16 %) a také trpělivý (15 % - 30).

Správná výchova a odpovídající výcvik psa je dle Nerandžiče při přípravě canisterapeutického psa velmi žádoucí (25). Pro jakoukoliv práci se psem je nejdůležitější jeho poslušnost a základní ovladatelnost (12).

Pouze 1 respondent (0,5 %) odpověděl, že by měl být pes zdravý. 9 respondentů (4,5 %) uvedlo, že by měl být pes vyrovnaný.

Tyto dvě vlastnosti jsou přitom pro výkon psa v canisterapii nejdůležitější. Je nezbytné, aby byl pes v naprosté psychické i fyzické pohodě (11).

Jako další velmi podstatnou vlastností je psova nekonfliktnost a neagresivnost (12). Tuto možnost zvolilo pouze 2,5 % dotazovaných (5).

Pes by měl být absolutně spolehlivý a milující kontakt s lidmi (12). I tyto vlastnosti nebyly voleny mnohokrát. Spolehlivost psa určilo jako důležitou vlastnost pouze 1 % respondentů (1).

Autorka uvádí, jak je nezbytně nutné, aby byl pes vhodně vychován a vycvičen. Respondenti znali pojmu canisterapie také ale sdělovali svůj názor na nutné vzdělání terapeuta. Odpovídalo tedy 88 respondentů a pouze 9 % z nich (8) si myslí, že terapeut vzdělán být nemusí. Ostatních 91 % respondentů (80) odpovědělo, že člověk, který canisterapii chce vykonávat, musí mít odpovídající vzdělání.

Je žádoucí, aby psůvod měl osvojené základy z oblasti kynologie, veterinární medicíny a z oblasti sociální a klinické práce s klientem. Dále by měl mít informace o praktikování canisterapie u klientů s různým typem postižení (12).

Dále 40 respondentů sdělovalo svůj názor na délku přípravy psa a v podstatě celého canisterapeutického týmu. 60 % respondentů (24) odpovědělo, že příprava trvá měsíce. 30 % respondentů (12) si myslelo, že příprava trvá až roky a 5 % tvrdilo, že stačí k přípravě týdny (2). Stejný počet respondentů uvedlo, že neví (2).

Co se týče psa, jedinec mladší 1 roku by neměl být k žádné canisterapeutické zkoušce připuštěn. Co se týká terapeuta, v České republice se normy vzdělávání v oblasti canisterapie teprve utvářejí. Canisterapeutická asociace (CTA) na nich pracuje a vychází přitom z norem Evropské asociace pro výkon terapie za pomoci zvířat (ESAAT) a požadavků Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. ESAAT stanovila hodinovou dotaci vzdělání. Ten kdo bude canisterapii praktikovat pod vedením odborníka, musí absolvovat minimálně 15 hodin teorie a 20 hodin praxe. CTA si stanovila pro osobu, která by nadále praktikovala canisterapii samostatně, že musí zvládnout minimálně 220 hodin teorie a 40 hodin praxe. Následně musí odevzdat písemnou práci a zvládnout písemné zkoušky (12).

Z uvedeného vyplývá, že pokud je vzděláván psův od a připravován i pes, je žádoucí, aby byla jejich příprava nějak vykázána a aby oba dokázali, že mají schopnosti odpovídající výkonu canisterapeutického týmu. Dotazníkové šetření se proto dále respondentů ptalo, jestli si myslí, že je pes nějak otestován a pouze 7 % dotazovaných (7) si myslí, že pes otestován být nemusí. Zbýlých 93 % respondentů (93) si myslí, že pes testováním projít musí.

Pouze pokud je psův od i pes, tedy celý canisterapeutický tým, vzděláván (psův od teoreticky a oba prakticky) a následně otestován, má smysl získat osvědčení a provádět canisterapii na odborné úrovni (12). Je nezbytné, aby byl terapeut kvalifikován a aby oba členové canisterapeutického týmu následně uspěli u canisterapeutické zkoušky (46).

Pokud canisterapeutický tým projde testováním u organizace, je žádoucí, aby se stal jejím členem. Canisterapeutický tým se zúčastňuje aktivit organizace, supervizích setkání, odborných konferencí a seminářů. Dále také organizace uzavírá smlouvu se zařízením, které bude tým navštěvovat (12).

Respondenti ze zařízení sociálních služeb odpovídali na otázku, jestli by dle jejich názoru měl být canisterapeutický tým součástí organizace realizující canisterapii. 80 % respondentů (32) odpovědělo ano, 15 % dotazovaných (6) zvolilo možnost ne a 5 % respondentů neví (2).

Otázku týkající se znalosti organizace, které poskytuje canisterapii, zodpovídalo 88 respondentů. 74 % dotazovaných (65) žádnou organizaci nezná. 26 % respondentů (23) organizaci zná. 21 z nich odpovědělo, že organizaci, kterou znají je občanské sdružení Hafík. 1 respondent odpověděl, že zná někoho, kdo se canisterapií zabývá soukromě a 1 respondent napsal „Exodus“. Exodus je bezbariérový dům u Plzně, kde canisterapeutické zkoušky probíhají pod záštitou organizace Pomocné tlapy (32).

Respondenti měli sdělovat svůj názor na to, jestli canisterapie může klientovi opravdu pomoci. 86 % všech respondentů (86) si je jisto, že canisterapie pomoci může.

14 % respondentů odpovědělo, že neví (14). Možnost, že canisterapie klientovi pomoci nemůže, ne zvolil nikdo.

Důležitou věcí ve všech zooterapiích je otázka financování. I na tuto problematiku měli respondenti sdělovat svůj názor. 37 % všech dotazovaných (37) si myslí, že canisterapie je financována organizací, která ji poskytuje. Druhá největší část respondentů (27 %) si myslí, že canisterapii si hradí sám klient. 17 % respondentů (17) si myslí, že canisterapie je financována sponzory. 4 % dotazovaných (4) zvolilo možnost, že canisterapii financuje sám majitel psa, který ji provádí. Pouze 2 % respondentů (2) si myslí, že canisterapie je financována zdravotní pojišťovnou. A 1 respondent (1 %) napsal, že je financována neziskovými organizacemi. 12 % respondentů (12) nevědělo odpověď na danou otázku.

Canisterapie stále není zařazena mezi sociální služby, tedy ty služby, které si klient vybírá a také hradí sám. I když v současné době je tady již tato snaha (12).

Canisterapie je tedy hrazena z velké většiny organizací, jež zastřešuje dobrovolníka, který ji provozuje. Dobrovolník provádí canisterapii bezplatně. Podle zákona č. 198/2002 o dobrovolnické službě mu organizace hradí pojištění, náklady spojené s canisterapií i například cestovné. Organizace získává finance na činnost dobrovolníků z grantů. Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík o. s. například získalo granty od Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva vnitra, Města České Budějovice a města Třeboň. Dále finance organizace získává ze sponzorských darů a nadací (zápisky autorky z výroční schůze). Bohužel, stále je hodně věcí ohledně canisterapie nejednotných, takže je možné, že někteří dobrovolníci provádějí canisterapii za úplatu.

Dále bylo zjištěno, že canisterapie probíhá pouze v občanském sdružení Okna, v Centru ambulantních a pobytových služeb Bobelovka a do listopadu roku 2012 probíhala i v Centru sociálních služeb Česká. V Domově seniorů Jindřichův Hradec, občanském sdružení Proutek canisterapie neprobíhá. Výzkumu se nezúčastnil Ledax o.p.s., nicméně bylo zjištěno, že ani zde canisterapie neprobíhá.

Respondenti nakonec odpovídali na otázku, jestli vlastní psa. 62 % respondentů (62) psa vlastní, nebo si ho chtějí pořídit. 38 % dotazovaných (38) psa nevlastní nebo odpověděli, že ho mají příbuzní.

Otázky týkající se:

- vzdělání terapeuta (*otázka č. 10 v dotazníku č. 1 a otázka č. 9 v dotazníku č. 2*),
- testování psa (*otázka č. 11 v dotazníku č. 1 a otázka č. 10 v dotazníku č. 2*),
- znalosti pojmu canisterapie (*otázka č. 3 v dotazníku č. 1 a otázka č. 4 v dotazníku č. 2*),
- názoru, jestli může canisterapie klientovi pomoci (*otázka č. 19 v dotazníku č. 1 a otázka č. 17 v dotazníku č. 2*),
- osobní zkušenosti s canisterapií (*otázka č. 6 v dotazníku č. 1 a otázka č. 8 v dotazníku č. 2*)
- znalostí organizace, která se canisterapií zabývá (*otázka č. 7 v dotazníku č. 1 a otázka č. 15 v dotazníku č. 2*) souvisely s hypotézami.

Obě hypotézy byly testovány testem statistické významnosti (T-test) a dále každému respondentovi připadl určitý počet bodů podle toho, jestli na dané otázky odpověděl ano nebo ne. Získané skóre potvrdilo výsledek T-testu.

Oba výsledky T-testu zamítly stanovenou nulovou hypotézu, jelikož dosažená hladina významnosti byla vždy menší než 5 %.

Jelikož skóre pedagogů (4,1) bylo nižší, než pracovníků v zařízeních sociálních služeb (4,7), hypotéza č. 1 byla potvrzena. Informovanost o canisterapii u pracovníků v zařízeních sociálních služeb je vyšší než u pedagogů středních škol.

Stejně i skóre u respondentů, jež vlastní psa, bylo vyšší (4,7) než u těch, kteří psa nevlastní (3,9).

Hypotéza č. 2 byla potvrzena. Respondenti, jež vlastní psa, nebo si jej plánují pořídit, jsou o canisterapii více informováni než ti, kteří psa nevlastní.

6 ZÁVĚR

Tato práce vznikla za účelem zjištění informovanosti o canisterapii u dvou cílových skupin, u kterých se předpokládá všeobecný přehled a znalosti, či alespoň částečná informovanost o různých způsobech výuky či terapie. Cílovými skupinami byly tedy pedagogové středních škol v Jindřichově Hradci a pracovníci v zařízeních sociálních služeb taktéž v Jindřichově Hradci.

Jelikož by se každý pracovník, který pracuje v oblasti sociálních služeb, měl celoživotně vzdělávat a dále informovat o možnostech zlepšení kvality poskytovaných služeb, předpokládá se jejich informovanost právě o tomto způsobu terapie vyšší, než u pedagogů, kteří nemají tolik možností přijít s klienty vhodnými pro canisterapii do styku. Z tohoto vzešla první hypotéza.

Hypotéza č. 1: *Informovanost o canisterapii je u pracovníků v zařízeních sociálních služeb vyšší než u pedagogů v Jindřichově Hradci.*

Díky dotazníkovému šetření a následnému testu statistické významnosti doplněným o skóre můžu říci, že informovanost o canisterapii je u pracovníků v zařízeních sociálních služeb vyšší než u pedagogů středních škol v Jindřichově Hradci. Můžu tak potvrdit tudíž i svoji prvotní domněnku.

Co se týče druhé hypotézy, předpokládala jsem, že majitelé psů se o věci kolem svých čtyřnohých přátel budou více zajímat než ti, kteří ho nevlastní. Rovněž respondenti, kteří si psa teprve plánují pořídit, shánějí nově informace.

Hypotéza č. 2: *Respondenti, kteří vlastní psa, jsou více informováni o canisterapii než ti, kteří ho nevlastní.*

I tato hypotéza se díky T-testu a skóre u vybraných otázek potvrdila.

Díky této práci jsem měla možnost zjistit, že respondenti o canisterapii informováni jsou a pro dobrovolníky pracující v oblasti canisterapie je potěšující vědět, že se povědomí o canisterapii zvyšuje. Jelikož canisterapie neprobíhá ve všech zařízeních, myslím si, že pokud budou pracovníci o této metodě dobře informováni,

mohou o canisterapii rozšířit své služby. Dvě ze zařízení, kde canisterapie neprobíhá, již projevila zájem o více informací o možném docházení dobrovolníka, což považuji za velký úspěch. Dále bych práci doporučila pro zařízení, kde canisterapii neprobíhá na profesionální úrovni. Pracovníci by měli mít možnost zjistit, jaké výhody mohou mít, pokud mají smlouvu s organizací poskytující canisterapii.

Bakalářská práce by mohla sloužit i jako podklad ke vzdělávání laické veřejnosti v oblasti canisterapie.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. *Asociace zastánců odpovědného vztahu k malým zvířatům* [online]. 2007 [cit. 2012-12-17]. Dostupné z: <http://www.aovz.cz/>
2. *Cantes o.s.* [online]. 2011 [cit. 2012-12-27]. Dostupné z: <http://cantes.cz/>
3. CIMLOVÁ, L., KALINOVÁ, V., STANÍKOVÁ, A., SVOBODOVÁ, T.,
Aktivity využívané při skupinové canisterapii s dětmi. *Kontakt: odborný a vědecký časopis pro zdravotně sociální otázky*, 2008, roč. X, č. 2, s. 11-16.
ISSN 1212-4117
4. ČESKO. Zákon č. 166 ze dne 13. července 1999, o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 1999. částka 108, s. 5090-5160. Dostupné z: <http://vfu-www.vfu.cz/vetleg/CD/predpisy/Zdravizvirat/166-1999.htm>
5. *Česká hiporehabilitační společnost* [online]. 2012 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.hiporehabilitace-cr.com/>
6. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. 3.vyd. Praha: Karolinum, 2000, 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
7. EISERTOVÁ, J. 2009. *Canisterapie, jako podpůrná terapeutická metoda u dětí s hyperkinetickým syndromem a u dětí s dětskou mozkovou obrnou*. České Budějovice, 2009. Disertační práce (PhD.). Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Zdravotně sociální fakulta. 132 s.

8. EISERTO VÁ, J. Canisterapie - terminologie. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol. autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona s.r.o., 2007. Kapitola 5.2, s. 60. ISBN 978-80-7322-109-6.
9. EISERTO VÁ, J. Mezinárodní TAT symposium „Tiere als therapie – networking im bereich der mensch – tier beziehung“ ve Vídni. *Kontakt - supplement 2/08: odborný a vědecký časopis pro zdravotně sociální otázky*, 2008, roč. X, č. 2, s. 87-88. ISSN 1212-4117
10. EISERTO VÁ, J. Plemena psů využívaná pro canisterapii, výběr vhodných psů. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1. vyd. České Budějovice: Dona s.r.o., 2007. Kapitola 5.4, s. 65-67
11. EISERTO VÁ, J. Podmínky, pravidla a předpoklady praktikování canisterapie . In VELEMÍNSKÝ, M. a kol. autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona s.r.o., 2007. Kapitola 5.6.2, s. 74-76. ISBN 978-80-7322-09-6.
12. EISERTO VÁ, J., TICHÁ, V. Příprava canisterapeutického týmu na praktikování canisterapie, výběr vhodného nasazení. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol. autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1. vyd. České Budějovice: Dona, 2007. Kapitola 5.5, s. 68-71. ISBN 978-80-7322-09-6
13. *ELVA HELP, o. s.: Asistenční psi a canisterapie profesionálně* [online]. 2012 [cit. 2012-12-27]. Dostupné z: <http://www.elvahelp.estranky.cz/>
14. *ESAAT- European Society for Animal Assisted Therapy* [online]. 2012 [cit. 2012-12-16]. Dostupné z: <http://www.esaat.org>

15. FREEMAN, M. Terminologie v zooterapii. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol. autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1. vyd. České Budějovice: Dona, 2007. s. 30-37. ISBN 978-80-7322-09-6.
16. GALAJDOVÁ, L. *Pes lékařem lidské duše aneb Canisterapie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1999, 160 s. ISBN 80-7169-789-3.
17. GALAJDOVÁ, L., GALAJDOVÁ, Z. *Canisterapie: Pes lékařem lidské duše*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2011, 168 s. ISBN 978-80-7367-879-1.
18. GREIFFENHAGEN, S., BUCK-WERNER, O. N. *Tiere als Therapie: neue Wege in Erziehung und Heilung*. 2. vyd. Mürlenbach: Kynos-Verl, 2007, 336 s. ISBN 978-393-3228-246.
19. HRUŠOVSKÝ, J. et al. *Pes a jeho výcvik*. 2. vydání. Praha: Naše vojsko, 1990, 336 s. ISBN 28-026-90.
20. *International Association of Human-Animal Interaction Organizations* [online]. 2012 [cit. 2012-12-16]. Dostupné z: <http://iahaio.org>
21. KALINOVÁ, V. *Systém vzdělávání v oblasti canisterapie*. České Budějovice, 2003. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 112 s.
22. LACINOVÁ, J. Historický vývoj zooterapie a její současný stav. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol. autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona s.r.o., 2007. Kapitola 4.1, s. 27-30. ISBN 978-80-7322-109-6.
23. LACINOVÁ, J. Současný stav problematiky v ČR. *Kontakt: odborný a vědecký časopis pro zdravotně sociální otázky*, 2008, roč. X, č. 2, s. 91-93. ISSN 1212-4117

24. MANNING, A. The Animals and Ourselves: an Outline History. In *People and Animals: A Timeless Relationship, Conference Handbook 6th – 9th October 2004*. Glasgow, 2004, s. 2-3. ISBN 0-9548001-0-9.
25. NERANDŽIČ, Z. *Animoterapie aneb Jak nás zvířata léčí*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2006, 160 s. ISBN 80-00-01809-8.
26. *Nezávislý chovatelský klub* [online]. 2012 [cit. 2012-12-17]. Dostupné z: <http://www.nchk.estranky.cz/>
27. ODENDAAL, J. *Zvířata a naše mentální zdraví: Proč, co a jak*. 1. vyd. Praha: Brázda, s.r.o., 2007, 176 s. ISBN 978-80-209-0356-3.
28. PACELTOVÁ, L. Canisterapie - nejen o psí vlídnosti: 1. Povahové testy. *Svět psů*. 2011, č. 3, s. 32-33. ISSN 1211-2976.
29. *Pet Partners: Touching Lives, Improving Health* [online]. 2012 [cit. 2012-12-16]. Dostupné z: <http://www.petpartners.org>
30. PILÁTOVÁ, K. *Zjištění informovanosti o problematice canisterapie v Českých Budějovicích*. České Budějovice, 2008. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. 94 s.
31. *Pomocné tlapky o.p.s: asistenční psi pro zdravotně postižené a canisterapie* [online]. 2009-2012 [cit. 2012-12-27]. Dostupné z: <http://www.pomocnetlapky.cz/cz/nase-sluzby/vycvik-canisterapeuticky-psu/vycvik-a-predani-canisterapeuticky-psu-zarizenim-33.html>
32. *Pomocné tlapky - Canisterapie* [online]. 2009-2012 [cit. 2012-12-27]. Dostupné z: <http://www.canisterapie.cz/>

33. *Sdružení FILIA* [online]. 2003 [cit. 2012-12-17]. Dostupné z: <http://www.sdruzenifilia.cz/>
34. *Sdružení "Piafa" ve Vyškově* [online]. 2012 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: www.piafa.cz
35. STANČÍKOVÁ, M. ŠABATOVÁ, J. *Canisterapie v teorii a praxi*. 1. vyd. Opava: Ing. Dalibor Gregor, 2012. ISBN 978-80-87731-00-0.
36. STANÍKOVÁ, A. *Návrh koncepce odborné přípravy v oblasti canisterapie*. České Budějovice, 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. 94 s.
37. STAFFOVÁ, Z. Canisterapie jako součást výuky. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol. autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona s.r.o., 2007. Kapitola 5.6.4.3, s 85-87. ISBN 978-80-7322-109-6.
38. SVOBODOVÁ, I. et al. *Zoorehabilitace a aktivity se zvířaty pro rozvoj osobnosti*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2009, 108 s. ISBN 978-80-213-1912-7.
39. *SVOPAP: vzdělávací centrum* [online]. 2012 [cit. 2012-12-17]. Dostupné z: <http://svopap.cz/>
40. TAYLOR, D. *Váš pes*. 2. vydání. PhDr. Karel Fürst. Bratislava: MEDIA KLUB, spol. s. r. o., 1998, 287 s. ISBN 80-7176-916-9; 80-88772-80-X.
41. TAYLOR, D. *You & Your Dog*. 1. vydání. London: Random House Inc., 1986, 288 s. ISBN 0-394-72983-8.

42. TICHÁ, V. Indikace a cíle canisterapie. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona s.r.o. 2007. Kapitola 5.6.3, s. 77-81. ISBN 978-80-7322-109
43. TICHÁ, V. Informační zdroje v canisterapii. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona s.r.o. 2007. Kapitola 5.14, s. 200. ISBN 978-80-7322-109-6
44. TICHÁ, V. Legislativní úprava týkající se praktikování zooterapie. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol. autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona s.r.o., 2007. Kapitola 4.5, s. 47-49. ISBN 978-80-7322-109-6.
45. TICHÁ, V. Stručný vývoj canisterapie v ČR. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol. autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona s.r.o., 2007. Kapitola 5.7.1, s. 112-113. ISBN 978-80-7322-109-6.
46. TICHÁ, V. Účastníci canisterapie. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol. autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona s.r.o., 2007. Kapitola 5.3, s. 61-64. ISBN 978-80-7322-109-6.
47. TICHÁ, V. Zastřešující organizace v zooterapii. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol. autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona s.r.o., 2007. Kapitola 4.4, s. 44-46. ISBN 978-80-7322-109-6.
48. *Tiere als Therapie* [online]. 2007 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.tierealstherapie.org/>
49. UNGEROVÁ, D. Canisterapie v praxi. *Kontakt: odborný a vědecký časopis pro zdravotně sociální otázky*, 2008, roč X, č.2, s. 99-101. ISSN 1212-4117

50. *Unie canisasistentů* [online]. 2012 [cit. 2012-12-27]. Dostupné z: <http://www.uniecanis.estranky.cz/>
51. VELEMÍNSKÝ, Miloš et al. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1. vyd. České Budějovice: Dona, 2007, 335 s. ISBN 978-807-3221-096.
52. VÍZDALOVÁ, H. Historický vývoj. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol. autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona s.r.o., 2007. Kapitola 6.3, s. 216-221. ISBN 978-80-7322-109-6.
53. VOSÁTKOVÁ, A. Etiologie koně. In VELEMÍNSKÝ, M. a kol. autorů. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. 1.vyd. České Budějovice: Dona s.r.o., 2007. Kapitola 6.1, s. 213-214. ISBN 978-80-7322-109-6.
54. *Výcvikové canisterapeutické sdružení Hafík: občanské sdružení* [online]. 2012 [cit. 2012-12-16]. Dostupné z: <http://www.canisterapie.org>

8 PŘÍLOHY

Příloha 1: Dotazník pro pedagogy středních škol v Jindřichově Hradci

Příloha 2: Dotazník pro pracovníky ze zařízení sociálních služeb v Jindřichově Hradci

Příloha 1

Dotazník pro pedagogy středních škol

Dobrý den,

jmenuji se Zuzana Řimnáčová a jsem studentkou Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Zpracovávám bakalářskou práci na téma "Informovanost o canisterapii v Jindřichově Hradci". Chtěla bych Vás tímto požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Dotazník je anonymní a bude využit pouze pro moji bakalářskou práci.

Používejte prosím hůlkové písmo a není-li uvedeno jinak, zaškrtněte pouze jednu odpověď.

Mnohokrát děkuji

Zuzana Řimnáčová

1) Je Vám mezi:

- a) 20 - 30 lety
- b) 31 - 40 lety
- c) 41 - 50 let
- d) 51 let a více

2) Jste:

- a) muž
- b) žena

3) Setkal/a jste se někdy s pojmem "canisterapie"?

- a) ano

Stručně popište, co tento termín znamená:

.....
.....

- b) ne (následující otázky, prosím, vynechejte a pokračujte na straně 5)

4) O canisterapii jste poprvé slyšel/a:

- a) ve škole/ od kolegů
 - b) od přátel
 - c) v médiích
 - d) jinde (napište kde)
-

5) Canisterapie je podle Vás vhodná pro (můžete zaškrtnout více odpovědí):

- a) děti a mládež
- b) dospělé
- c) seniory
- d) osoby s různým typem postižení
- e) všechny osoby

6) Máte s canisterapií osobní zkušenost?

- a) ano

Kde jste se s canisterapií setkal/a?

.....

.....

- b) ne

7) Znáte nějaké organizace, které se canisterapií zabývají?

- a) ano

Napište, prosím, název organizace/í

.....

- b) ne

8) Víte o nějakých zařízeních (např. sociálních služeb), kde probíhá canisterapie?

a) ano

Napište, prosím, kde/ název zařízení:

.....

b) ne

9) Jaká rasa psa je dle Vašeho mínění ke canisterapii nejvhodnější?

.....

10) Myslíte si, že je k terapii se psem nutné speciální vzdělání osoby, která canisterapii vykonává?

a) ano

b) ne

11) Měl by být pes, který canisterapii vykonává, předem otestován?

a) ano

b) ne

12) Jaké vlastnosti by dle Vás měl mít canisterapeutický pes? Prosím vypište

.....

.....

13) Jaký máte vztah ke psům?

a) výborný

b) dobrý

c) neutrální

d) špatný

e) podle rasy/ velikosti psa (vypište, k jakým psům máte vztah dobrý a ke kterým špatný).....

14) Máte doma psa?

- a) ano
- b) ne, ale v budoucnu bych si ho chtěl/a pořídit
- c) ne a pořídit si ho nechci
- d) psa mají příbuzní

15) Myslíte si, že by klientovi mohlo ze strany psa hrozit nějaké nebezpečí?

- a) ano

Napište, jaké nebezpečí by dle Vás mohlo hrozit:

.....

- b) nevím, nepřemýšlel/a jsem o tom
- c) ne

16) Myslíte si, že osoba vykonávající canisterapii je:

- a) dobrovolníkem
- b) zaměstnancem
- c) osobou samostatně výdělečně činnou
- d)

17) Canisterapie je podle Vás financována:

- a) klientem
- b) zdravotní pojišťovnou
- c) organizací, která canisterapii poskytuje
- d) majitel psa si hradí vše sám
- e) sponzory
- f) jinak (napište jak)

.....

18) Víte o někom, komu byste canisterapii doporučil/a?

a) ano (Komu a proč?)

.....
.....

b) ne

19) Myslíte si, že canisterapie může klientovi opravdu pomoci?

a) ano

b) nevím

c) ne

20) Canisterapie dle Vás u klienta zlepšuje (můžete zaškrtnout více odpovědí):

a) psychickou oblast

b) fyzickou oblast

c) sociální oblast

d) jinou oblast:

.....

Děkuji Vám!

Pokračování dotazníku pro ty, kteří u otázky 3) „Setkal/a jste se někdy s pojmem „canisterapie“?“, odpověděli ne:

1) Termín canisterapie můžeme zjednodušeně přeložit jako „léčbu za pomoci psa“.

Dokážete si nyní pod tímto termínem něco představit?

a) stále si nedovedu nic představit

b) ano

2) Canisterapie je podle Vás vhodná pro (můžete zaškrtnout více odpovědí):

a) děti a mládež

b) dospělé

c) seniory

d) osoby s různým typem postižení

e) všechny osoby

3) Jaká rasa psa je dle Vašeho mínění ke canisterapii nejvhodnější?

.....

4) Myslíte si, že pes, který canisterapii vykonává, musí být předem otestován?

a) ano

b) ne

5) Jaké vlastnosti by dle Vás měl mít canisterapeutický pes? Prosím vypište

.....

.....

6) Jaký máte vztah ke psům?

- a) výborný
- b) dobrý
- c) neutrální
- d) špatný
- e) podle rasy/ velikosti psa (vypište, k jakým psům máte vztah dobrý a ke kterým špatný).....

7) Máte doma psa?

- a) ano
- b) ne, ale v budoucnu bych si ho chtěl/a pořídit
- c) ne a pořídit si ho nechci
- d) psa mají příbuzní

8) Myslíte si, že by klientovi mohlo ze strany psa hrozit nějaké potenciální nebezpečí?

- a) ano

Napište, jaké nebezpečí by dle Vás mohlo hrozit:

.....

- b) nevím, nepřemýšlel/a jsem o tom
- c) ne

9) Myslíte si, že osoba vykonávající canisterapii je:

- a) dobrovolníkem
- b) zaměstnancem
- c) osobou samostatně výdělečně činnou
- d)

10) Canisterapie je podle Vás financována:

- a) klientem
- b) zdravotní pojišťovnou
- c) organizací, která canisterapii poskytuje
- d) majitel psa si hradí vše sám
- e) sponzory
- f) jinak (napište jak)

.....

11) Víte o někom, komu byste canisterapii doporučil/a?

- a) ano (Komu a proč?)

.....
.....

- b) ne

12) Myslíte si, že canisterapie může klientovi opravdu pomoci?

- a) ano
- b) nevím
- c) ne

13) Canisterapie dle Vás u klienta zlepšuje (můžete zaškrtnout více odpovědí):

- a) psychickou oblast
- b) fyzickou oblast
- c) sociální oblast
- d) jinou oblast:

.....

Děkuji Vám!

Příloha 2

Dotazník pro pracovníky ze zařízení poskytující sociální služby

Dobrý den,

jmenuji se Zuzana Řimnáčová a jsem studentkou Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Zpracovávám bakalářskou práci na téma "Informovanost o canisterapii v Jindřichově Hradci". Chtěla bych Vás tímto požádat o vyplnění následujícího dotazníku. Dotazník je anonymní a veškeré informace budou použity pouze pro potřeby vzniku bakalářské práce.

Používejte prosím hůlkové písmo a není-li uvedeno jinak, zaškrtněte pouze jednu odpověď.

Mnohokrát děkuji

Zuzana Řimnáčová

1) Je Vám mezi:

- a) 20 - 30 lety
- b) 31 - 40 lety
- c) 41 - 50 lety
- d) 51 let a více

2) Jste:

- a) muž
- b) žena

3) Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní vzdělání
- b) středoškolské vzdělání
- c) vyšší odborné/ vysokoškolské vzdělání

4) Setkal/a jste se někdy s pojmem "canisterapie"?

a) ano

Stručně popište, co tento termín znamená:

.....
.....

b) ne (následující otázky, prosím, vynechejte a pokračujte na straně 5)

5) O canisterapii jste poprvé slyšel/a:

a) od přátel

b) v zaměstnání

c) v médiích

d) jinde

(napište kde).....

6) Myslíte si, že je canisterapie vhodná pro (můžete zaškrtnout více odpovědí):

a) děti a mládež

b) dospělí

c) seniory

d) osoby s různým typem postižení

e) všechny osoby

7) Probíhá ve vašem zařízení canisterapie?

a) ano - jak často?

b) ne

c) nevím

8) Účastnil/a jste se někdy osobně canisterapie?

a) ano

b) ne

9) Myslíte si, že je k terapii se psem nutné speciální vzdělání osoby, která canisterapii vykonává?

- a) ano
- b) ne

10) Měl by být dle Vašeho názoru pes vykonávající canisterapii otestovaný?

- a) ano
- b) ne

11) Napište, jaké vlastnosti by podle Vás měl mít canisterapeutický pes?

.....
.....

12) Jaká rasa psa je dle Vašeho mínění ke canisterapii nejvhodnější?

.....

13) Jak dlouho dle Vašeho mínění trvá příprava canisterapeutického týmu, tzn. psovoda a psa?

- a) hodiny
- b) dny
- c) týdny
- d) měsíce
- e) roky
- f) nemusí se připravovat

14) Myslíte si, že by měl být canisterapeutický tým součástí organizace realizující canisterapii?

- a) ano
- b) ne

15) Znáte nějakou organizaci, která vykonává canisterapii?

a) ano

Napište, prosím, název organizace/í

.....

b) ne

16) Je dle Vašeho názoru nutná pravidelnost při praktikování canisterapie?

a) ano

b) ne

17) Myslíte si, že canisterapie může klientovi opravdu pomoci?

a) ano

b) nevím

c) ne

18) Canisterapie dle Vás u klienta zlepšuje hlavně (můžete zaškrtnout více odpovědí):

a) psychickou oblast

b) fyzickou oblast

c) sociální oblast

d) jinou oblast:

.....

19) Canisterapie je podle Vás financována:

a) klientem

b) zdravotní pojišťovnou

c) organizací, která canisterapii poskytuje

d) majitel psa si hradí vše sám

e) sponzory

f) jinak (napište jak).....

20) Jaký máte vztah ke psům?

- a) výborný
- b) dobrý
- c) neutrální
- d) špatný
- e) podle rasy/ velikosti psa

(vypište, k jakým psům máte vztah dobrý a ke kterým špatný).....

.....

21) Máte doma psa?

- a) ano
- b) ne, ale v budoucnu bych si ho chtěl/a pořídit
- c) ne a pořídit si ho nechci
- d) psa mají příbuzní

Děkuji Vám!

**Pokračování pro ty, kteří u otázky 6) „Víte, co znamená termín „canisterapie“?“
odpověděli ne:**

1) Termín canisterapie můžeme zjednodušeně přeložit jako léčbu za pomoci psa.

Dokážete si nyní pod tímto termínem něco představit?

a) stále si nedovedu nic představit

b) ano.....
.....

2) Canisterapie je podle Vás vhodná pro (můžete zaškrtnout více odpovědí):

a) děti a mládež

b) dospělé

c) seniory

d) osoby s různým typem postižení

e) všechny osoby

**3) Myslíte si, že je k výkonu canisterapie nutné speciální vzdělání canisterapeuta,
tj. osoby provádějící terapii se psem?**

a) ano

b) ne

4) Měl by být dle Vašeho názoru pes vykonávající canisterapii otestovaný?

a) ano

b) ne

5) Napište, jaké vlastnosti by podle Vás měl mít canisterapeutický pes?

.....
.....

6) Jaká rasa psa je dle Vašeho mínění ke canisterapii nejvhodnější?

.....

7) Jak dlouho dle Vašeho mínění trvá příprava canisterapeutického týmu, tzn. psovoda a psa?

- a) hodiny
- b) dny
- c) týdny
- d) měsíce
- e) roky
- f) nemusí se připravovat

8) Myslíte si, že by měl být canisterapeutický tým součástí organizace realizující canisterapii?

- a) ano
- b) ne

9) Canisterapie by u klienta dle Vás mohla zlepšovat (*můžete zaškrtnout více odpovědí*):

- a) psychickou oblast
 - b) fyzickou oblast
 - c) sociální oblast
 - d) jinou oblast:
-

10) Canisterapie je podle Vás financována:

- a) klientem
 - b) zdravotní pojišťovnou
 - c) organizací, která canisterapii poskytuje
 - d) majitel psa si hradí vše sám
 - e) sponzory
 - f) jinak (napište jak)
-

11) Jaký je Váš vztah ke psům?

- a) výborný
 - b) dobrý
 - c) neutrální
 - d) špatný
 - e) podle rasy/ velikosti psa (vypište, k jakým psům máte vztah dobrý a ke kterým špatný)
-

12) Máte doma psa?

- a) ano
- b) ne, ale v budoucnu bych si ho chtěl/a pořídit
- c) ne a pořídit si ho nechci
- d) psa mají příbuzní

Děkuji Vám!